İŞÇİNİN GAZETESİ

FİYATI 1000 TL

Karşı-devrim yanıtını bulacaktır

12 Şubat 1990

Yıl 1, Sayı 5

Burjuvazi Azerbaycan'daki haksızlığı kendi çıkarları doğrultusunda koz olarak kullanmaya çalışıyor

BU HAKSIZLIĞA KARŞI ÇIKMAK GÖREVDİR

Sovyetler'in Azerbaycan'a tutumu tam bir haksızlık örneğidir ve "bizim" burjuvazi bunu politik malzeme olarak kullanmakta, bu yoldan faşistleri, İslamcıları, her soydan şöven gericileri de palazlandırmaktadır. İşçi sınıfımıza ve devrimci harekete çok önemli bir görev düşüyor: Bu haksızlığı burjuvazinin elinde bir koz olmaktan kurtarmak. Bu haksızlığa karşı, onun yanına "bizim" burjuvazinin haksızlıklarını da katarak, sesimizi öyle bir yükseltmeliyiz ki, dört bir yandan fışkıran bu şöven kampanya malzemesiz kalsın.

Daha Azerbaycan olayları patlak vermeden önce, çeşitli gazetelerde "yeni ulusal savunma stratejisi"nin gerekli olduğuna ilişkin yazılar çıkıyordu. Buna göre gözler "kuzeyden gelen tehlike" yerine, daha çok, "güneydeki rahatsızlığa" çevriliyor, çeşitli eğilimde köşe yazarlarının açıkça anlaştığı gibi Suriye hedef seçiliyordu. Bu durumda Türkiye'nin NATO'ya yükümlülükleri de ikinci plana kayıyor, ya da "kaydırılırız ha" tehdidi yapılıyor, bu nedenle stratejiye "ulusal" deniyordu.

Bunun ayrıntısına girmeye gerek yok. Gorbi'nin barış ve istikrar diye diye başlattığı süreç sonucunda, istikrarını tümüyle yitirmekte olan dünyada, Türkiye burjuvazisi de emperyalistleşme amacı doğrultusunda parsa toplamaya, kendi aklınca akıllı politikalar uygulamaya, planlar, programlar, stratejiler yapmaya çalışıyor.

Burjuvazi tam bu doğrultuda takkeyi önüne koymuş hesaplar yaparken, Azerbaycan olayları patlak verdi. Herhalde olayları beklemiyor değillerdi, zira *Forum* dergisi aylardır Azerbaycan borazancılığı yapıyordu. Hatta belki hazırlanmışlardı da.

Olanaklar ve tehlikeler

Ancak ne olursa olsun, Azerbaycan olayları, burjuvazinin parsa kapma planları açısından, hem büyük olanaklar, hem de büyük tehlikeler içeriyordu. Bunun bilincinde olarak, "temkinli" denilen bir politika izlemeye başladılar. Ama tehlikelerin olduğu kadar olanakların da bilincinde olan bir "temkinli" politika nasıl olabilirdi? Olsa olsa tavşana kaç tazıya tut politikası olurdu. Burjuvazi şimdi kafasında, değil 9, 29 tilkinin kuyruğunu birbirine değdirmeden dolaştırmaya çalışıyor.

Bu, tavşana kaç, tazıya tut özlü temkinli politikanın örneklerine girmeden önce, olanaklar ve tehlikeler üzerinde kısaca duralım.

Olanakları, en güzel *Financial Times* gazetesi somutlamış. "2020-bir fantazi" başlıklı bir harita yapmış ve Orta Asya dahil, halkı Türk kökenli olan tüm Sovyet bölgelerini Türkiye sınırlarına katmış. Ancak bu haritanın bizim burjuvazi açısından bazı "yanlış"ları da var. Kürt halkının yaşadığı bölgeler sınır dışı bırakılmış. Bu bir yana, haritanın 2020 tarihli verilmesi gösteriyor ki, *Financial Times* da Türkiye açısından tehlikelerin farkındadır ve bu yüzden hemen gerçekleşebileceğini düşünmüyor.

Nitekim, Azerbaycan'da olaylar başlayınca Ercüment Konukman kendini tutamayıp açıktan Turancı bir demeç vermişti. Bundan bir hafta kadar sonra *Cumhuriyet*'e verdiği bir başka demeçte, geri adım attı, Türkiye'nin, dışındaki Türk devletleriyle "iktisadan bir güç" teşkil etmesinden, 150 milyonluk büyük bir "Türk pazarı"ndan söz etti. (*agy*, 18 Ocak 1990) Yani tehlikeleri dikkate alınca, burjuvazinin şimdilik gerçekçi bulduğu budur.

Tehlikeler çoktur. Dünyada çelişkiler zaten iyice azıtmışken, Türkiye hepten kördüğümlü bir bölgenin içindedir. Kendisi emperyalistleşmek istemektedir ama ABD ve AT ülkeleri Türkiye'ye öyle kolay kolay parsa kaptırmazlar. Nitekim ABD Kıbrıs konusunda bastırıyor, Ermeni tasarısını Demokles'in kılıcı gibi sallandırıyor. Herhalde Türk kökenli Sovyet bölgelerini de kaptırmak istemez. Nitekim, cumhurbaşkanı ABD'deyken Şii, Sünni farkından söz etmesi bir raslantı olmasa gerek.

Öte yandan Avrupa emperyalistleri, Kürt sorunu dahil çeşitli şantajlar yapıyorlar. Batı'da Yunanistan'la rekabet var, Batı Trakya sorunuyla da gündeme getiriyorlar. Güney'de Ortadoğu bir çorba. Sovyetler Birliği Suriye'ye desteği çektiği için burjuvazinin gözü Suriye'ye çevrilebilmişti. Ama Ortadoğu'da da bir parsa paylaşımı var. Orada da emperyalistleşmek isteyen, hatta İsrail ve Suudi Arabistan gibi belki de emperyalistleşmiş birçok devlet pay kapmaya çalışıyor.

Bu arada, her yerde açıkça söylendiği gibi Türkiye burjuvazisi dış yatırım konusunda asıl atağı Doğu Avrupa ve Sovyetler'e yapmaya çalışıyor. Bunun için hem dış ticarete, hem sermaye ihracına ilişkin çeşitli düzenlemeler yapıldı. AT'ye üyeliğin 1993'e ertelenmesinin tesellisi, yeni açılan bu dev pazarda ve yatırım alanında bulundu. Üstelik bu pazar, emperyalistleşmek isteyen burjuvazinin kör topal teknolojisine de pek uygundur.

Son aylarda herşey bu yönde ayarlanmıştır. Hatta Haber-İş sendikasının 22 bin PTT işçisini açlığa mahkum eden sözleşmeyi kabul etmesinin altında bile bizce bu "milli" ayarlama vardır. Şimdi sırası mı en önemli bir alanda grevle uğraşılsın? Eh o zaman sözleşmeyi istenen ücretle bağlayaydınız denirse, ona da yanıt hazır: Biz şu anda kuruşlarımızı bile "memleketimizi" Doğu Avrupa ülkelerinde "temsil etmeye" ayırmak istiyoruz.

Kısacası, tehlikeler arasında en büyüklerinden biri de Sovyetler'i kızdırmak ve oradaki pazar, yatırım alanlarını kapırmaktır. Şimdi tavşana kaç, tazıya tut politikasına gelelim.

Tavşana kaç, tazıya tut

Yukarıda anlatılanlardan da çıktığı gibi burjuvazi, Sovyetler'i gücendirmek, ABD'yi üzerine sıçratmak, AT'yi kızdırmak vb. istemiyor ama "150 milyonluk Türk pazarı"nı da hepten gözden çıkarmak istemiyor. Bu nedenle, temkinli politika uygularken burjuvazinin aynı zamanda o "Türk pazarı"na da yaranması gerekiyor.

Bu çelişki içinde ANAP'lı bir yetkili "Sovyetler'in içişlerine karışmayız" derken, aynı partiden bir başka yetkili, aynı sırada, sorunun onların "içişlerine karışmama gibi gerekçelerle geçiştirilemeyeceğini" söylüyor. ANAP hükümeti, özellikle de dışişleri sözcüleri, iyi düşünülmüş diplomatik demeçler verirlerken, sınır boylarındaki bölgelerde ANAP'lı kaymakamların öncülüğünde "ordu Bakü'ye" gibi sloganlarla her gün eylemler düzenleniyor.

Yasalara göre TRT'nin dış haberleri verişi, dışişlerini bağlıyormuş. TRT haberleri, önce kan akıtılan ekranlarda ve Azerbaycan Halk Cephesi'nin herhalde güney komşusundan etkilenerek attığı palavra verilere göre veriyor. TASS can kaybı verilerini bir yana doğru kırparken, AHC de şişirdikçe şişiriyor. TRT de bunları dayanak alarak haber veriyor.

Devlet Tiyatrolarında Azerbaycan şehitleri için saygı duruşu yapılıyor. Diyanet İşleri özel hutbe yayınladı, her yerde bunlar okunuyor. Namazlar kılınıyor. Harb-İş başkanı Kenan Durukan şövenizm yapmak için fırsat buldu. Türk-İş başkanı Şevket Yılmaz da Azerbaycan'ı Destekleme Milli Komitesi başkanı olmuş. İşçileri şövenist mitingre, gösterilere çağırıyormuş.

Öte yandan İslamcılar ve Türkeşçiler ortalığa saçıldılar. Her gün, her yerde mitingler, gösteriler yapıyorlar. Anti-komünist, en iğrenç şöven sloganlar atıyorlar. Polis onlara hiç mi hiç ses etmiyor. Valiler, eylem anında, yürüyüş güzergahının değiştirilmesi için izin verebiliyor.

Görüldüğü gibi, tavşana kaç tazıya tut politikasıyla burjuvazi birkaç kuş vuruyor. Hem resmi politika, işin öteki yanı içine sızmakla birlikte, görünüşte temkinli olduğu için fincancı katırları fazlaca ürkütülmüyor, hem de böyle bir şövenizm kampanyasıyla bir yandan "Türk pazarı"na yaranma mesajları gönderiliyor, bir yandan da içeride gericiler hem de azgınca güçlendiriliyor, sınıf mücadelesi şövenizmle bulandırılmak isteniyor. Şuraya bakın, İlhan Selçuk bile ne yazıyor:

"Çağdaşlıktan söz açıyoruz; ırkçı kafayla gidilse gidilse bir arpa boyu yol gidilir. Hem neden bu kadar sabırsızız? Biraz bekleyelim; belki biz Turan'a gideceğimize, Turan bize gelir; dünya bu ne olacağı belli olmaz." (*Cumhuriyet*, 21 Ocak 1990)

Turan'a bir itiraz yok! Tartışma ırkçı kafayla mı, çağdaş kafayla mı ve biz mi gidelim, bekleyelim o mu gelsin noktalarında çıkıyor! Buna da pes doğrusu!

Bu haksızlığı koz olmaktan kurtarmak gereklidir

Azerbaycan Halk Cephesi ne olursa olsun, Sovyetler'in Azerbaycan'a tutumu tam bir haksızlık örneğidir. Bizim bazı gazeteler, Gorbi'den çok Gorbici kesildiler ve diyorlar ki, Baltık cumhuriyetlerinde kan dökülmüyordu, bu yüzden ordu oralara gönderilmedi, oysa Azerbaycan'da kan dökülüyordu. Bizim gazetelerin çarpıtmalarına ilişkin kitaplar yazılabilir, ama uzatmayalım. Sovyetler, orduyu Azerbaycan'a gönderme gerekçesi olarak önce açıkça Azerbaycan'ın *ayrılma isteğini* gösteriyor. Aradan günler geçtikten sonra ya da ilk başında ama yetkili olmayan ağızlardan "Ermeni vatandaşların öldürüldüğü" gerekçesi öne sürülüyor. Yani mücadele açıkça ve resmen ayrılma isteğine karşı yapılıyor. Başka etkenler de vardır ama ikincildir.

Ulusal sorunda bu tutumun Marksizmle uzak yakın bir ilişkisi olmadığı gibi, bu yoldan Azeri halk gerici önderlerin kucağına da itilmektedir. Kaldı ki, (Kızılordu demeye dilimiz varmıyor) Sovyetler Birliği ordusu zaten artık haklı bir müdahalede bulunma yeteneğini yitirmiştir.

Ortada büyük bir haksızlık vardır ama Türkiye burjuvazisinin kendisinin haksızlıklara karşı çıkacak ne yeteneği, ne yüzü, ne çıkarı vardır. Kendisi büyük bir haksızdır. İster ayrılma hakkı açısından, ister dış Türklerin çıkarları açısından bakalım, Türkiye burjuvazisi kara bataktadır. Kürt halkına uygulanan politikalar ortadadır. Azerbaycan'ın ayrılma hakkı ne yüzle desteklenecek? Sonra, Türkiye'nin soydaş sevgisini tatmış bazı dış Türkler, yandım Allah demektedirler.

Soydaşları "kurtarmaya" gittikleri Kuzey Kıbrıs'ı düpedüz sömürgeleştirdiler. Şimdi Kıbrıs Türkleri Türkiye'ye hiç de eskisi gibi değil, sömürücü, huzur bozucu gözüyle bakıyorlar. Bulgaristan'dan gelen "soydaşlar" da, Türkiye'de öyle sıcak bir sömürü kucağıyla karşılaştılar ki, yaklaşık dörtte biri, yandım allah deyip kaçtılar. Bir zamanlar Kerkük Türkleri gündeme gelmişti, altından Kerkük petrol kuyuları çıktı. Azerileri ve öteki Türk kökenlileri, "Türk pazarı" olarak gördüklerini de şimdi kendileri açıklıyorlar.

Yani burjuvazinin ne haksızlıklara karşı çıkabilmesi, ne de dış Türklerin haklarını savunması olanaklıdır. Kaldı ki "bazı" iç Türklerin durumu bunu zaten kanıtlamaktadır. Türkiye'de yaşayan Türk işçi, emekçilerin hakkı mı, yoksa bir dilim ekmeği mi vardır?

Ortada büyük bir haksızlık vardır ve burjuvazi bunu politik malzeme olarak kullanmakta, bu yoldan faşistleri, İslamcıları, her soydan şöven gericileri de palazlandırmaktadır. İşçi sınıfımıza ve devrimci harekete çok önemli bir görev düşüyor: Bu haksızlığı burjuvazinin elinde bir koz olmaktan kurtarmak. Bu haksızlığa karşı, onun yanına "bizim" burjuvazinin haksızlıklarını da katarak, sesimizi öyle bir yükseltmeliyiz ki, dört bir yandan fışkıran bu şöven kampanya malzemesiz kalsın.

Özellikle öğrenci kökenli devrimci hareketler tepkisel oluyorlar. Karşılarında faşistleri ve Azerbaycan sorununu yanyana görünce, ikisine birden karşı çıkabilirler. Böyle bir yanlış, gerici kampanyayı güçlendirmekten başka bir işe yaramaz. Karşı-devrimci rüzgarların estirildiği şu sıralarda daha sorumluluk sahibi olmak gereklidir. Kaldı ki, Azerbaycan'a yapılan haksızlığa karşı çıkmak Leninci bir görevdir.

Filiz Köprülü

Muammer Aksoy'a sıkılan kahpe kurşunlar, karşı-devrimci rüzgarların parçasıdır.

Saygıyla anacağız

Türk Hukuk Kurumu ve Atatürkçü Düşünce Derneği başkanı, değerli bir öğretim üyesi ve aktif bir aydın olan profesör Muammer Aksoy, 31 Ocak Çarşamba akşamı evinin önünde silahlı bir saldırı sonucunda hayatını kaybetti.

Muammer Aksoy, bir burjuva demokratının olabileceği ölçülerde demokrat biriydi. Şeriatçılığa, irticaya her dönemde, özellikle de bu akımların palazlandırıldığı son yıllarda şiddetle karşı çıkmış, kendi anlayışı çerçevesinde laikliği tutarlı olarak hep savunmuştu. Onun düşmanı olduğu bu gericilerce böyle kahpece öldürülmesi, nefret uyandıran bir haksızlıktır. Devlet desteğiyle beslenen İslamcı akımların türban zaferiyle yükselttikleri çığlıkların azılı gerici yüzü bu iğrenç cinayetle daha da iyi açığa çıktı.

İslamcı gericilerin bu saldırısı, dünyada ve Türkiye'de estirilen karşı-devrimci rüzgarların bir parçasıdır. Bu saldırının Muammer Aksoy'u hedef seçmesinin iki nedeni vardır.

Bunlardan biri, Muammer Aksoy'un son zamanlarda rejimi daha da gericileştirici yönde atılan adımlara karşı kesin tutum almasıdır. Muammer Aksoy, idari yargılamada son yapılan değişiklikleri eleştirdi. Birçok öğretim üyesiyle birlikte üniversitelerde türban yasağının kaldırılmasına karşı çıktı. Muammer Aksoy'un hedef seçilmesinin bir nedeni de 1980 öncesinde olduğu gibi, aydınlara vurarak bu kesime ve onların üzerinden işçilere, emekçilere korku salmaktır. Burjuvazi bugün aynı senaryoyu yeniden gündeme sokmaya ve hareketlenen yığınları bu korku ile sindirmeye çalışıyor. İşçilerin, emekçilerin ve demokrat aydınların böyle korkulara artık karnı toktur. Tam tersine bu girişimler biriken öfkeyi daha da yoğunlaştırmaktadır. Nitekim asıl korkanlar, bu korkuyu yaymaya çalışanlardır. Biliyoruz ki tetiği çektiren bu korkaklar şimdi timsah gözyaşları akıtacaklar. Onların gözyaşlarına da inanmıyoruz ve Muammer Aksoy'u, her türden gericileri buldozer gibi ezecek olan gerçek demokrasi savaşımında yaşatmaya and içiyoruz.

Doğan Kaygusuz

Burjuvazi Doğu'da da mezar kazıcısını yarattı

GAP işçileri sesleniyor: "Kavgada biz de varız"

6000'i aşan işçi, o dev şantiyeyi hasta bir canavara benzetiyorlar. İşi yavaşlatıyorlar. Bir işçi komisyonu, eylemi yönlendiriyor. Ardından yemek boykotu. Direniş üç gün devam ediyor. Sessizlik artık patlamıştır!

Emperyalistleşme isteğiyle kıvranan Türkiye burjuvazisi, bu yolda ilerlemesinin, dışa açılmasının karşısına çıkan engellere çarptıkça ne olacak? Söz konusu gereksinim yok edilemeyeceğine göre, proletarya bu açmazı devrimle kaldırıp atıncaya kadar, biriken basınç kendine elbette başka "çıkış yolları" arayacak.

Bununla bağlı olarak, Türkiye finans-kapitalinin, 1980 sonrası ve özellikle son birkaç yılda "dışa açılma" çabalarının yanısıra hızla iç sömürgeye yöneldiği görülüyor. Başta GAP projesi olmak üzere, bölge valisi adı altında sömürge valisi kavramı vb. de hep bu yeni yanaşımın farklı yanlarından başka birşey değildir. Bugün burjuvazi her köye elektrik götürüyorsa, bu, yöre halkını çok sevdiğinden değil, orada kapitalist pazar ve yatırım alanı bulmak isteğindendir.

GAP projesi, Türkiye kapitalizminin gerçekleştirdiği en büyük bütçeli projedir. Burjuvazi bu projeyle bölgeye refah gelecek teranesini yineleyip duruyor. Yalnız bu refah orada yaşayan "vatandaşlara" gelecekmiş. Vatandaş derken burjuvazi halkı, hele ki o bölge halkını hiç kastetmez, yine burjuvaları kasteder. Nitekim yararlanan yine onlardır. Bu bölgede konuştuğumuz işçi, yoksul köylü, herkes "GAP zengine yarıyor" diyorlar. Yanlış da değil.

Türkiye finans-kapitali ve onunla yeni bir temelde entegre olan Kürt burjuvazisinin yaptıkları, bölgeyi yeni bir temelde sömürgeleştirmekten başka birşey değildir. Yapılanlar, öldü denilen Marksizmin bir ilkesini daha doğruluyor. "Kapitalist her gelişme kendisinin mezar kazıcısını yaratır." GAP'ta çalışan 10 bine yakın işçi, Türkiye işçi sınıfının saflarına katılmış, sendikal siyasal mücadelesine dalmıştır. Açılacak fabrikalarla, tarım işletmeleriyle onbinlercesi daha katılacaktır. GAP projesi daha şimdiden burjuvazinin boğazına sıkılan ilmiğin bir düğümü oldu. Siz görün bu ilmik daha nasıl sıkılacak!

Atatürk Barajı ve GAP işçi hareketi

Atatürk Barajı'ndaki işçilerin 6 yıllık bir geçmişi var. Yüzde 60-70'i okuma yazma bilmiyor. Ezici bir ağırlığı Kürt ve Kürtçe konuşuyor. Hemen hepsi Urfa-Adıyaman, Siverek, Viranşehir, Hilvan ve köylerinden gelme insanlar. Kesin rakam elimizde yok ama barajda 9-10 bin işçinin çalıştığını biliyoruz.

İşyerinde Bes-İş adlı, ne idüğü belirsiz bir sendika var. Bu Bes-İş sendikası, işyerinde çalıştırılan emekli ve eski polislere vb. kurdurtuluyor. Yani işçiyle ilgisi olmayanların kurduğu bir sendika. İşçilerin hiçbir sorununa adamakıllı yanıt getirmiyor. Getirmediği gibi, işverenin sözcüsü gibi, birçok işçiyi işten attırıyor. Yazının hazırlandığı güne kadar yüzü aşkın işçi bu şantiyede yaşamını kaybetmiş. İnşaat, işçilerin kanıyla yükselirken ve iş koşulları çağdışı bir ortamı andırırken, Bes-İş sendikasının sevgili yetkililerinin kılı bile kıpırdamıyor.

Sendika 1987 yılında sözleşmeye oturuyor ve pek hır-gür çıkartmadan üç yıllığına bir toplu sözleşme imzalıyor. Bütün Türkiye'de sözleşmeler iki yıllığına imzalanırken ve birçok işkolunda bir yıllık sözleşmeler tartışılırken, hatta Türk-İş'in bir yıllık sözleşme konusunda ilke kararı varken, bizim Bes-İş yöneticileri üç yıllık sözleşme imzalıyorlar. Hem de alınan "zamlara" bakın. Birinci yıl %40 (enflasyon 1988'de %100'lerdeydi). İkinci yıl %35 (1989 yılında resmi enflasyon rakamı %69-70, ama gerçekte yine %100'leri aşıyordu). 1990 yılı için de %25 zam alınmış! Bes-İş sendikası böyle bir sendika.

Bes-İş yöneticileri imzaladıkları toplu sözleşmeye bazı süs maddeleri de eklemişler. Örneğin Urfa ve Adıyaman'a servis verilecek, iki günlük doktor raporunun karşılığında, işveren iki günlük yevmiye ödeyecek, gibi. Ama işleten kim? İşçinin hakkını sayacaklar nerede? Birçok madde işletilmediği halde sendika kayıtsız kalıyor.

Bu arada, 3-4 yıllık işçilerden oluştuğu halde, GAP işçi hareketi için için kaynıyor. Ölenlere hergün bir yenisi ekleniyor. *Ölenlerin sayısı şimdiden 100'ü geçti.* Üstelik burjuvazinin Urfa tüneli diye öve öve bitiremediği tünel inşaatı, her türlü hastalığa davetiye demek. Havalandırma yetersiz ve ciğer hastalıklarına yol açıyor. Burjuvazi GAP'ı anlatırken bunları söylemiyor, biz yazalım.

Bir yumruk da GAP işçilerinden

Hızla militanlaşan bu yeni işçi kesimi, 1989 bahar eylemlerinin patlamasıyla Türkiye işçi sınıfının öteki müfrezelerini, özellikle İstanbul'u pür dikkat izliyor. Ardından şanlı grevler, Çelik-İş direnişi ve dersleri. Böylece Ekim ayının 23'ü geliyor. 6000'i aşan işçi, o dev şantiyeyi hasta bir canavara benzetiyorlar. İşi yavaşlatıyorlar. Bir işçi komisyonu eylemi yönlendiriyor. Ardından yemek boykotu. Direniş üç gün devam ediyor. Sessizlik artık patlamıştır! GAP şantiyesi işçileri, Türkiye işçi sınıfının öteki müfrezelerine sesleniyorlardı: "Bu kavgada biz de varız."

Çelik işçilerinin çelik yumruğundan serseme dönmüş burjuvazi, "oh bu grev de bitti" diye tadını alamadan, karnına inşaat işçilerinin nasırlı ellerinden bir yumruk daha yiyordu.

Eylem başlayınca işveren bildiri yayınlıyor. Tehdit ediyor işçileri, işbaşı yapın, yoksa... diyor. Sendika yönetimi de bildiri yayınlıyor, işbaşı yapın oyuna gelmeyin diyor.

İşçiler bütün bunlara eylemle karşılık veriyorlar. Burjuvalar nihayet anlaşmak zorunda kalıyorlar. Muhatap olarak GAP işçi komisyonunu alıyorlar. GAP şantiye işçilerinin gerçek temsilcileri, işverenle masaya şu istemlerle oturuyorlar.

1. Ücret artışı (sözleşmeye ek olarak).

a. 1000-1500 lira saat ücreti olana yüzde 150 zam.

b. 1500-2000 lira saat ücreti olana yüzde 120 zam.

c. 2000-2500 lira saat ücreti olana yüzde 100 zam.

d. 2500 ve daha yukarı saat ücreti olana yüzde 80 zam.

2.a. DİE'nin yıl sonu enflasyon rakamlarına göre yeniden ayarlama.

b. Altı aylık enflasyon rakamlarına göre yeniden ayarlama.

3. İkramiyeler dörde çıkarılsın ve net olarak ödensin.

4. Urfa ve Adıyaman'a işveren servis koysun.

5. Doktor raporlu iki günlük izinlerin ücretleri ödensin.

6. Kışlık parkalar her yıl verilsin (üç yılda bir veriliyordu).

7. Cumartesileri de tatil olsun.

8. Pazar günleri mesaileri yüzde 150 zamlı olsun (çok güzel).

9. Raporlu izin paralarının eskiden verilmeyenleri belgelensin ve ödensin.

10. Yakacak yardımı 400 bin lira olsun.

11. Giyecek yardımı 200 bin lira olsun.

12. Herhangi bir işçinin normal ölümünde ailesine 1 milyon 500 bin lira yardım verilsin.

13. İş kazasında ölen işçinin ailesine 15 milyon lira yardım.

14. İşçinin bir yakını ölürse 1 milyon lira yardım.

15. İş göremez duruma gelen işçiye 10 milyon lira tazminat.

16. Kaliteli iş elbisesi.

17. Tünellerde çalışana yüzde 100 tünel zammı.

Masaya oturulurken bu maddelerle oturuluyor, birçoğu alınıyor. En önemlisi, 1990 yılının başlangıç tarihi iki ay önceye alınıyor. Cumartesi tatil olmuyor. Ücretlere yüzde 60 zam alınıyor.

Bütün bunların ötesinde, GAP şantiyesinde yükselen bu dalga, burjuvazinin Bes-İş'te çöreklenmiş ajanlarını sildi süpürdü. İşçiler kendi özgür, gizli oylarıyla yeni sendika yönetimini ve temsilcilerini belirlediler.

Sendika gerici de olsa, polis tarafından da kurulsa, işçiler orada çalışır, onu ele geçirir ve sendikal demokrasiyi işletirler. GAP'taki Bes-İş'te olan bu açıdan güzel ve zengin bir deneydir. Şimdi sıra Bes-İş'i Türk-İş'teki kavgaya sokmaktır. GAP projesiyle burjuvazi, tam da Marks'ın söylediği gibi kendi mezar kazıcısını yaratıyor dedik. Gerçekten de, bu bölgeden, Türkiye işçi sınıfına akan dev bir işçi hareketi yükseliyor.

Yoldaşça selamlar.

Hüseyin Erdem, Adana

OKUYUCU MEKTUBU

Kundura işçilerinin çilesi

Değerli *İşçinin Gazetesi* mensuplarına,

Bir kundura emekçisi sizleri selamlıyor. Tüm içtenliğimle, coşkuyla saygılarımı iletiyorum. Kuruluşunuzu yürekten kutluyorum.

Ben 32 yaşındayım ve 10 yaşımdan beri kundura işçiliği yapmaktayım. 22 yıl çalışmamın karşılığında, toplasam 5 yıl sigortam çıkmaz. Benim gibi, Beyoğlu'nda ve Gedikpaşa'da çalışan 50 bin civarında kundura emekçisi var. Bu emekçilerin de hakları işverenler tarafından gaspediliyor. Ve devlet, SSK, maliye bu duruma seyirci kalıyor. 50 bin işçi yalnızca İstanbul'da var. Türkiye geneline uzanırsak bu rakam 600 bine ulaşıyor. Bu 600 bin kundura işçisi de benim gibi sosyal haklardan yoksun. SSK'sı ödenenler ya 15 gün üzerinden gösteriliyor, ya da bir iki ay 30 gün gösterilip girdi çıktı yapılıyor.

Bizler kundura emekçileri olarak 13-14 saat çalışmak zorunda kalıyor, günü birlik yaşamaya zorlanıyoruz. Değil kendimize ayıracak zaman, eşimizle, kardeşimizle, çocuklarımızla bile yabancı oluyoruz. Bizlere, dergi, kitap okumak, tiyatroya, sinemaya gitmek yasak. Bugünkü yasalar bizleri bilinçli olarak kapitalist düzene esir ediyor, ezdiriyor. Bile bile uyuşturucuya, alkole ve yozluğa itiyor.

Bizler halen alışılagelmiş, yüzyılların çağdışı kalmış çalışma şartları ile, benzol, benzen, tuluol kokuları içinde çalıştırılıyoruz. Bizleri zehirliyorlar.

Bukadar sömürü yetmiyormuş gibi, bir de, işverenin cebine artık-değer olsun diye, kundura imalatında kullanılan aletleri kendimiz almak zorundayız. Bununla da kalmıyor, kundura imalatına harcanan, kullanılan malzemenin bir kısmını da kazancımız olan gülünç rakamın içinden, kendi cebimizden (rekapta) harcıyoruz. Alıyoruz.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de kesat sorunumuz var. Yılın 8 ayı çalışırız, işi biten işveren, sigortamızı ödemediği gibi, bizlere ne iş, ne de tazminat verir ve bizleri kovar. Neden? Çünkü bugünkü yasalar kapitalist işverenlerden yana. Bugünkü düzen işçi emekçi düşmanı, burjuva yanlısı.

Asaf Zorlucan

Herşeyin uluslararasılaştığı günümüzde Japonya'dan bir örnek:

Akahata'nın sırrı

Japonya'da parti üyeleri, işlerine, merkez organ *Akahata*'yı her gün sabahın erken saatlerinde 3,5-4 milyon abonenin eline saat gibi ulaştırdıktan sonra gidiyorlar. Bu somut örnekte evrensel değer taşıyan özellikleri bulup çıkarmak, uygulamaya koymak, devrimci işçi hareketi için büyük bir kazanım olacaktır.

Japon Komünist Partisi (JKP), emperyalizmin hızla endüstrileşen ve dünya siyasetinde öne çıkan bir ülkesi olan Japonya'da, 1922 yılında kuruldu. Japon emperyalizmine ve savaşa karşı mücadelede ağır saldırılarla karşılaştı. Partinin çok üyesi Hirohito'nun zindanlarında, işkencehanelerde can verdi.

Partinin merkez organı *Sekki (Kızıl Bayrak)*, ağır gizlilik koşullarında basılıyor, büyük endüstri işletmelerinden donanma üslerine dek çok geniş bir alanda dağıtılıyordu.

1932'de, Japon faşizmi, partiye karşı büyük bir saldırıya girişti. Merkez komitesinin çok sayıda üyesi tutuklandı. En son MK üyesinin de tutuklanmasıyla birlikte, 1935 yılında *Sekki* yayınına son vermek durumunda kaldı.

II.Dünya Savaşı sonrasında JKP, faaliyetlerini legal olarak sürdürmeye başladı. Gazete yine aynı anlama gelen *Akahata* adıyla, bu kez 20 Ekim 1945 tarihinde yeniden yayınlandı.

Gazete: Partiyle yığınları bağlayan halka

120 milyon nüfuslu Japonya, bugün ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük emperyalist gücüdür. JKP, çeşitli görüşleriyle, en güzel ifadesini İtalyan Komünist Partisi'nde bulan sosyal-demokrat denebilecek bir çizgiyi temsil ediyor. Ancak 1985'teki verilere göre bile JKP, Lenin'in Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ne (RSDİP) getirdiği, "merkez organın dağıtım ağı temelinde örgütlenme" anlayışını aynen uygulamasıyla dikkati çekiyor.

Partinin 1962 Aralık ayında toplanan MK Plenumu, *Akahata*'nın parti çalışmasındaki yerini şöyle koymuş:

"Partinin merkez organı ... yalnızca güçlü bir partinin inşası yolundaki çalışmalarımıza değil, aynı zamanda siyasal, ekonomik ve ideolojik alandaki yığınsal mücadelenin tümüne hizmet eder."

1980'de toplanan 15. parti kongresi, 18 yıllık deneyimin ışığında yapılması gerekenleri şöyle sıralamış:

"Merkez organ faaliyetleri sürekli olmalı ve *'bir kez kazanılan bir mevzinin hiçbir zaman terkedilmemesi'* anlayışıyla, her gün enerjiyle sürdürülmelidir. Parti üyeleri *Akahata*'yı özümleyerek okumalı, onu günlük çalışmalarının pusulası yapmalıdırlar. Partiyle yığınlar arasındaki bağ, işyerlerinde, yerleşim merkezlerinde ve üniversite kampüslerinde *Akahata* çevresinde kurulmalı ve geliştirilmelidir. Ve her alandaki faaliyetlerimiz, okuyuculara kesin güven vermeli, mali konu açısından merkez organ çalışmalarına sistemli dikkat gösterilmelidir." (JKP MK, *JKP'nin 60 Yıllık Tarihi: 1922-1982*, İng. basım, s.584)

1985'te toplanan 17. parti kongresi de *Akahata*'nın rolünü yine şöyle değerlendirmiş:

"Partinin siyasal ve ideolojik inşasında merkez organ faaliyeti, onun *atardamarını* ve onu on milyonlarca insana bağlayan halkayı oluşturur." (Japon Basın Servisi, JKP 17.Kongre kararı, "Büyük güce sahip, yığınlarla bağlanmış bir partinin inşası", *JKP 17.Kongresi*, 1985, s.128)

Akahata'nın 1985'te 3,5-4 milyon dolayında *abonesi* var. Gazete, bu abonelere posta aracılığıyla değil, içinde parti üyelerinin tümünün kişisel olarak aktif yer aldığı bir *dağıtım ağı* yoluyla ulaştırılıyor. *Akahata*'nın aylık abone ücretleri de yine aynı kanaldan toplanarak merkeze aktarılıyor.

Çok yönlü propaganda, kampanyalar, dağıtım ağı

Başlangıçta her beş günde bir yayınlanan *Akahata*'nın ilk sayısı 10 bin, ikinci sayısı 13 bin, üçüncü ve dördüncü sayıları 30 bin, beşinci sayısı ise 90 bin basıldı. 1946'da *Akahata*'nın tirajı 250 bini aşmıştı.

1950'li yıllarda partide yaşanan bir bunalımın sonucunda *Akahata*'nın gerileyen tirajı, (artık günlük gazeteye dönüşmüştü) 1961'de 300 küsur bine, 1964'te de 800 bine yükseldi. Bu arada, 1958'de çıkartılmaya başlanan *Akahata-Pazar* gazetesinin tirajı 1964'te 600 binin üstüne çıktı.

Propaganda faaliyetlerini çeşitlendiren JKP, günlük ve pazar gazetelerinin yanısıra, 1961'de "Akahata Haber Filmleri" olarak adlandırılan görsel-duysal iletişim tekniğini kullanmaya başladı. *Akahata* minibüsleri, gazetenin içeriğini anlatan konuşmacıları bir bölgeden ötekine sokak sokak taşırken, bir yandan da *Akahata* okuma-eğitim gurupları oluşturuldu.

Parti, merkez organ çevresinde örgütlenme faaliyetlerini, yılda bir kez *Akahata* Festivali düzenleyerek daha da güçlendirmeye çalıştı. Her yıl düzenlenen "yoğun emek kampanyaları" (biz buna özveri taarruzu diyoruz) sırasında, gazetenin abone sayısının artırılması için özel bir çaba gösterilirdi. Örneğin, 1963 Haziran-Temmuz *Akahata kampanyası* sırasında merkez organa 100 bin, 1968'deki bir başka kampanyada yarım milyon, 1985 kampanyasında ise 200 bin yeni abone kazanıldı.

1968'de, gazetenin sayfa sayısı artırıldı, içeriği geliştirildi. Gazete dağıtımındaki ve abone ücretlerinin toplanmasındaki aksaklıkların giderilmesi yönünde yeni pratik adımlar atıldı. Bütün örgütlerin ve *her* üyenin, merkez organın geliştirilip dağıtımının yaygınlaştırılmasında vb. neler yapılabileceği üstüne *somut öneri ve plan geliştirmesi* kararlaştırıldı.

Bu çabalar sonucunda, 1961'de 300 bin olan abone sayısı, 1960'ların sonuna gelindiğinde 1 milyonun üstüne, 1972'de 2 milyon 470 bine, 1982'de ise 3 milyona çıktı. 1985 için 4 milyon hedefi kabul edildi.

Merkez organın, her gün yazılması-dizilmesi-basılması, tüm ülke çapında her sabah erken saatlerde abonenin eline ulaşacak biçimde dağıtılması gibi işlevlerin tümünün parti üyelerince gerçekleştirilmesi! İşte *Akahata*'nın sırrı budur.

Özellikle bazı "ilericiler" arasında moda deyimiyle:

"Sınıf ve kitle sendikacılığı" da neyin nesidir?

Düzgün bir anlayışla, sınıfın "kitle"si zaten sınıf sendikacılığının kapsamı içindedir. Öyleyse "kitle" sözü, ya en basitinden gereksiz sözler etmenin, ya da düzgün olmayan başka bazı anlayışların göstergesidir.

Türkiye'de sendikal hareket içinde, özellikle bazı "ilericiler" arasında çok moda bir deyim var: Sınıf ve kitle sendikacılığı.

Sınıf sendikacılığı, sınıf çıkarları temelinde tüm sınıfın sendikal örgütlenmesini tamamlamak, sendikal haklarını almak demektir. Yani düzgün bir anlayışla, sınıfın "kitle"si zaten sınıf sendikacılığının kapsamı içindedir. Öyleyse "sınıf ve kitle sendikacılığı" derkenki "kitle" sözü, ya en basitinden gereksiz sözler etmenin, ya da düzgün olmayan başka bazı anlayışların göstergesidir.

Yaşama baktığımızda bunun ikisinin de örneklerini görüyoruz. Ama bir söz, çarpık bazı anlayışları yansıtıyorsa, o zaman bu sözü gereksiz yere kullananlar da kullanmamaya dikkat etmelidirler. Dikkat etmezlerse, çarpık anlayışlara, istemeden de olsa, destek veriyor durumuna düşerler.

"Kitle" sözünün yansıttığı çarpık bazı anlayışları yaşamdan şöyle örnekleyebiliriz:

Bir kez, kitleyi sınıfın içine değil de karşısına koyan "sınıf ve kitle sendikacılığı" sözü, sendikacıların ağzından, "biz kitle kuyrukçuluğu yapıyoruz bu nedenle düzgün sınıf sendikacılığı yapamıyoruz, sınıf sendikacılığını sulandırıyoruz" anlamına gelen bir gerekçe işlevi görüyor. Sınıf sendikacılığı *sınıfın* kitlesini toparlamanın önünde bir engel değildir. Demek ki bu sendikacılar ya sınıf sendikacılığını sulandırmak için gerekçe arıyorlar, ya da sınıfın dışında başka bir kitleyi kolluyorlar.

Gerçekten de, ikinci olarak, bu sendikacıların küçük işyerlerinde sendikal örgütlenmeyi ısrarla baltaladıklarını, her yerde aynı istemler geçerli olamaz diye gurup sözleşmesine karşı çıkarken de bazı işverenleri kayırdıklarını görüyoruz. Buradan anlıyoruz ki, "sınıf"ın karşısına konan "kitle" sözünün kapsamı, burjuvazinin en azından bazı kesimlerini de içeriyor.

Üçüncü bir örnek de, bu sendikacıların eylem konularını seçerken mutlaka burjuvazinin içindeki çatlaklara oturtmaya, çatlağın bir yanından destek almaya özel dikkat göstermeleridir. Özelleştirme konusu bunun en çarpıcı örneğidir. Birçok sendikacı sırf DYP ile, SHP ile ve işverenlerin bu partilerle bağlı kesimleriyle aynı safta olmanın rahatlığını duyabilmek için bu konuda aşırı militan kesiliyor.

Bütün bunlardan şu sonuç çıkıyor ki, ortada sınıf artı kitle sendikacılığı diye bir durum yoktur, olamaz da. Kitle sendikacılığı denen şey olduğu ölçüde ve sürece, sınıf sendikacılığı yok olmaktadır. İşçi sınıfının bağımsızlığı yara almaktadır. Bu sendikacı kesimi, sınıfın kitlesini kollayamazken, sömürücü sınıf burjuvazinin kitlesini kollamaktadır. Böyle yaklaşımla Türk-İş'e yapılan suçlamalar da herhalde yine burjuvazi içi çatlaklara oturmaktadır.

İşçi sınıfımız, sendikacılardan katıksız sınıf sendikacılığı yapmalarını, sınıfın geniş kitlesini örgütlemelerini, sendikal hareket olarak burjuvazinin hiçbir kesimini değil, sınıfın dışında, yalnızca öteki emekçileri kollamalarını istiyor. Sınıfın dışında kalan emekçilerin sorunlarına sahip çıkmak da zaten sınıf sendikacılığının bir parçasıdır, çünkü işçi sınıfının öncü misyonunun bir gereğidir.

İşçi sınıfımız sendikacılardan "ilerici" görünümlü ama boş edebiyat değil, aktif ve katıksız sınıf sendikacılığı istiyor.

4 Şubat'ta Adana'da Harb-iş miting düzenledi

Yürüyüş işçileri coşturdu mitingi Durukan dondurdu

Yürüyüş boyunca "demokrasi için tek yol devrim", "işçiler birleşin, iktidara yerleşin", "yolumuz devrim, hedefimiz iktidar", "yükselt işçinin sesini" gibi sloganlar atıldı.

4 Şubat Pazar günü, Harb-İş, Adana'da, işten çıkarmalara karşı bir eylem düzenledi. Eyleme Petrol-İş, Teksif ve Tekgıda-İş üyesi işçiler ve genel başkanları da katıldılar. Katılanlar arasında Afyon'dan Antep ve Mersin'den, Sivas ve Sinop'tan işçiler de vardı. Kısa bir yürüyüş ve ardından miting yapıldı.

Sendika yönetimleri hem eylem düzenliyorlar, hem de eyleme fazla katılım olmasından korkup adeta kendi düzenledikleri eylemi kendileri baltalıyorlar. Bunda da öyle oldu. Eylemin örgütlenişi birçok protokol sorununa takıldı ve kesin duyurusu ancak bir gün önce yayınlanan bir bildiriyle yapıldı. Bunun, katılımı azaltıcı etkisi oldu ama yine de eylem coşkulu ve yığınsaldı.

Yürüyüşün başladığı yerde toplanılırken Şevket Yılmaz göründü. Bunun üzerine bir gurup genç işçi "Şevket nerede, üç kağıt orada" diye slogan attılar ve Şevket Yılmaz'ı yuhaladılar. Öteki işçiler bu protestoyu herhalde fazlaca kişiye yönelik ve disiplinsiz buldular ki, ona yanıt olarak "devrimci Türk-iş'i yaratacağız" diye bir başka slogan atmaya başladılar.

Mitingin yapılacağı alanda bu militan, cıvıl cıvıl hava kalmadı. Konuşmalar, özellikle de Kenan Durukan'ın Amerikan işyerlerinden işçi atılmasının suçunu neredeyse Amerikalı kaçak işçilere yıkan, işçileri bölmeye çalışan, Azerbaycan olaylarından yararlanarak ból bol milliyetçilik yapan konuşması oldukça sıkıcı bulundu. Alanın önlerinden birkaç kere "kahrolsun Amerikan emperyalizmi" ve "burası Türkiye, Panama değil" sloganları duyuldu. Konuşmalar bitince, ayıp olmasın diye kısa bir alkışlamadan sonra dağılındı.

Yürüyüş için toplanılan yerde ve yarım saatlik yürüyüş boyunca hava son derece coşkulu ve cıvıl cıvıldı. "Üreten biziz, yönete de biz olacağız", "işçiler sendika yönetimine", "işten atılmalara karşı tek yol direniş", "işten atılmalara son", "demokrasi işçinin ellerindedir", "işçiler elele genel greve", "işçinin birliği sermayeyi yenecek", "işçiler birleşin, iktidara yerleşin", "yolumuz devrim, hedefimiz iktidar", "yükselt işçinin sesini" gibi sloganlar atıldı. "zam, zulüm işkence, işte faşizm" sloganı da zaman zaman duyulan sologanlar arasındaydı.

Bir ara "DİSK'e özgürlük" sloganı da duyuldu. Hemen arkasından "DİSK'i Türk-İş'te yaşatacağız, devrimci Türk iş'i yaratacağız" sloganları atıldı. Yürüyüş sırasında görülen güzel bir manzara vardı: Kortejin bir yerinde işçiler "kahrolsun burjuvalar, tek yol devrim" diye slogan atıyorlardı. Sloganı attıran işçi, işaret parmağını kaldırıp "öyleyse" dedikten sonra, "partimizi bulalım, burjuvaya vuralım" sloganıyla devam ediyorlardı.

Bu eylem birşeyi çok güzel gösteriyordu: Sendikaların tabanı yönetimlerinden çok daha sınıf bilinçli ve militandır. Sendika yönetimlerinin tabanın bu özelliklerini dizginleyemedikleri koşullarda cıvıl cıvıl militan bir hava doğmakta, sendika yönetimlerinin damgası ağır basmaya başladığı anda bunun yerini esneme, nezaketen alkış vb. almakta, eylem donuklaşmaktadır. Ancak, kuşku yok, bu da değişecektir. Taban sendika yöneticilerinin böyle donuk bir hava yaratmasını engelleyebilir, engelleyecektir, hiçbir şey olmasa böyle hava yaratmayan yönetimler seçecektir.

İzmir eylemleri 10 yaşında

İşçi sınıfımız yeni Tariş'lere hazırlanıyor

İzmir eylemleri Tariş fabrikalarında başlayıp işçi semtlerine yayılmıştı. Burjuvazi ayaklanmayı, ancak takviye güçlerle, günlerce sonra bastırabildi.

İzmir eylemleri, yirmi yılı, yirmi güne sığdıran yoğun bir deneyim oldu. Eylemler, sosyal demokrasi ve oportünizmin içyüzünü sergiledi.

O günün sosyal demokrat partisi CHP, sol kanadını ortaya döktü, Süleyman Genç gibi pek "sol" milletvekillerini göndererek işçileri uslu olmaya çağırdı. Savaşımın en keskin anında, sosyal demokratların sol kanadının da işçiden yana olmadığı işçiler gördüler.

Aynı gerçeği, DİSK'in o zamanki yönetimi de sergiledi. Sol sosyal demokrat olan Baştürk'ler, işler tam tırmanmadan, o da tabanın basıncı ile göstermelik bazı dayanışma eylemleri yaptılar ama işler tırmanınca yalnızca bol bol "uyarı" yapmanın, eylemi İzmir'e hapsetmeye ve boğmaya çalışmanın ötesine geçmediler.

CHP'nin kuyruğuna takılmış olan menşevikler ise, İzmir'de yönetimde oldukları sendikalara çevre illerden ve İstanbul'dan gelen telefonlara "durum sakin, sakın eyleme geçmeyin" diye yanıt vererek ve daha birçok yoldan, DİSK yönetimiyle birlikte eylemi sınırlamak için herşeyi yaptılar.

Menşevizm, o gün işçi sınıfı hareketi içinden sosyal demokrasinin kuyruğuna takılmıştı, bugün dışına çıkıp, kendisi sosyal demokratlaştı. TBKP böyle ortaya çıktı. Şu işe bakın ki, Kristal-İş'in TBKP'yle paralelliği bilinen ve işçiler arasında "takoz" denilen genel başkanı Necati Altunkaynak, geçenlerde Yalova Harb-İş tesislerinde yaptığı konuşmada "işveren bu tutumu devam ettirirse yeni Tariş'ler yaratacağız" diye tehdit savurdu.

Eski menşevikler, Tariş'i siyasetleriyle boğmaya çalışmışlardı, bugünkü TBKP bu tip eylemleri kana boğmaktan da çekinmez. TBKP çizgisinde birinin tabana yaranacağım diye böyle tehdit savurması, Tariş'in işçi sınıfının belleğinde ne denli derin ve meşru bir iz bırakmış olduğunu gösteriyor.

İşçi sınıfının tarihinde Tariş gibi zengin deneyimlerin olması övünç kaynağıdır. İşçi sınıfı yeni Tarişlere hazırlanıyor. Bütün ülkeyi Tariş yapacak, ama bu kez kazanan o olacaktır.

Tüpraş rafinerisinde, rafineri işçilerinin palamar işçileriyle dayanışması sonucunda

İşçinin birliği sermayeyi yendi

İşçiler artık yalnız kendi ekonomik istemleri, yalnız kendi çalışma koşullarının iyileştirilmesi için, ya da yalnızca kendilerine yapılan baskılara karşı eylem yapmıyorlar. Tüm haksız uygulamalara karşı eylem yapıyorlar.

Tüpraş İzmit rafinerisinde mütahit elemanı olarak çalışmakta olan palamar işçileri, sendikasız çalışmanın doğurduğu kötü sonuçları görüp, örgütlenmek isteyince ortalık birden karıştı. Patronlar telaşlanıp her zamanki insanlık dışı oyunlarını işçiler üzerinde oynamaya çalıştılar. Ancak bu kez, işçilerin birbirlerine sımsıkı kenetlenerek yaptıkları kararlı eylemlerle karşılaşınca geri adım atmak zorunda kaldılar.

Tüpraş'ın İzmit rafinerisinde, palamar hizmetlerinin yaptırılması için anlaştığı mütahit firma, NETA Denizcilik şirketi, rafineriyle olan anlaşmasını yeniledikten sonra, işçilerin sözleşmelerini yenilemeyip bütün işçileri (85 kişi) işten çıkardı. Çıkışları verilen işçiler, aynı gün, işten çıkarılmaları protesto amacıyla fabrikanın giriş kapısında toplu halde beklemeye başladılar. Bir taraftan da, üyesi olmak istedikleri Petrol-İş sendikasına gidip durumu anlattılar. Kendilerinin, bu uygulama karşısında her türlü eylemi yapmaya hazır olduklarını, tam birlik, beraberlik içinde ve kararlı olduklarını anlattılar, kendilerine sahip çıkılmasını istediler. Sendikanın burada yapacağı şey rafineri işçilerinin, palamar işçilerine tam destek vermesini sağlamaktı.

Rafineri işçileri de olayları çok yakından izleme olanağına sahipti. Çünkü beraber çalışıyorlardı. Biliyorlardı ki, bu düzen sürdükçe bir gün kendilerine de buna benzer uygulamalar getirilecekti. Rafineri işçilerinin, palamar işçilerinin bu haklı davasına destek olmaları, işten çıkarılanlar için işverene ve bu tür uygulamalara izin veren düzene karşı protesto gösterileri yapmak istemeleri sendikayı harekete geçmeye zorladı.

İşçilerin fabrika içinde servis arabalarına binmemeleri ve toplu olarak genel müdürlük binasına yürümeleri kararlaştırıldı. Bu karar doğrultusunda hareket eden rafineri işçileri, 8 Ocak Pazartesi günü sabah saat 8.00 ve akşam 16.00 vardiyasının çıkışında araçlara binmeyip, fabrikanın içinde topluca yürüyerek genel müdürlük binası önüne gelmek istediler. Bu sırada fabrikanın koruma görevlileri otomatik silahlarını işçilerin üzerine çevirdiler ve onları dağıtmak istediler. Ama işçiler duraklamadan ve silahlara aldırmadan yürüyüşlerini tamamladılar. İşten çıkarılan 85 kişinin de fabrika çıkışında eyleme katılmaları çok güzel oldu.

Bu sırada, palamar işçileri kendilerinin yalnız olmadıklarını görüp sevinirken, bir yandan da haklarını aramanın mutluluğunu yaşıyorlardı. Bu eylemle, işçilerin kendine güveni bir kat daha arttı. Rafineri işçileri de haksızlığa karşı öteki işçi kardeşlerine verdikleri desteğin gururunu ve onurunu yaşadılar. Bunların yanı sıra, hepsinde şu ortak görüş belirdi: "İşçi sınıfı birleştiği zaman üstesinden gelemeyeceği hiçbir şey yoktur."

İşçilerin kararlı davranışı ve birlikteliği herhalde çok etkili olmuş ki, sendika genel başkanı rafineri önünde konuşma yapmaya geldi. Oysa başkan aynı işyerinde, geçtiğimiz yıl vizite eylemi sırasında, işçilerden birinin, fabrika revirinde bakılmaması sonucu ölmesi olayında bile fabrikaya gelmemişti. İzmit rafineri işçisi tek vücut olup birbiriyle kenetlenince ve arkadaşları için herşeyi yapmaya hazır olduklarını söyleyince her alanda farklı sonuçlar alındı.

Sendika genel başkanı Münir Ceylan yaptığı konuşmada, eyleme katılmayan az sayıda işçi ve sözleşmeli personelin de bu soruna sahip çıkmasını istedi.

Günümüzde sendika yöneticileri keskin sözler verip hiçbirini tutmayabiliyorlar. Ancak gerçek olan şu ki, onlar sözlerinde dursalar da, durmasalar da, işçi sınıfı kendi bilinciyle, haksızlıklara dur demek için meydanlara dökülecektir.

Ertesi gün fabrika çıkış kapısının önünde direnişe devam eden palamar işçileri, kararlılıklarını işverene iyice hissettirdiler. Rafineri işçisinin de her gün yaptığı yürüyüşler ve protestolar karşısında işveren işten çıkartılan 85 işçiyi hem de sendikalı olarak yeniden işe aldı. Palamar işçileri 12 Ocak'tan bu yana sendikalı olarak çalışmalarını sürdürüyorlar.

Tüpraş İzmit rafinerisinde yaşadığımız olaylar bize bazı gerçekleri bir kez daha göstermiştir. İşçiler artık yalnız kendi ekonomik istemleri, yalnız kendi çalışma koşullarının iyileştirilmesi için ya da yalnızca kendilerine yapılan baskılara karşı eylem yapmıyorlar. Tüm haksız uygulamalara karşı eylem yapıyorlar. Sonra, işçiler şunu çok iyi biliyorlar ki, kapitalist sistemde işçi sınıfının en büyük dostu kendisidir ve bu düzen kendi bunalımlarını atlatmak için her zaman işçi sınıfına yüklenmiştir, yüklenmeye de devam edecektir. Bir de, artık eylemler mevcut şu ya da bu hükümete karşı değil, mevcut düzene karşı yapılıyor. Hükümete kim gelse yine zam, yine enflasyon, yine geçim sıkıntısı, yine eğitim, sağlık sorunu ortada duracak diye düşünülüyor. Halk bu sorunların bu düzende çözümlenmeyeceğini artık seziyor. Bilmediği, bu düzenin yerine nasıl bir düzenin nasıl bir yoldan getirilmesi gerektiğidir. Anlatılması zorunlu olan budur.

İşçi sınıfı bir arayış içindedir ve özlediği iktidara kendi partisiyle kavuşacaktır.

Selçuk Deniz, İzmit

23.yılda DİSK'i Türk-İş'te yaşatacağız

DİSK eşsiz bir deneyimdi. İşçi sınıfının sendikal örgütlenmesi açısından o deneyimden öğrendiğimiz çok şey vardır.

DİSK deneyiminin öğrettiği derslerden biri, iki ayrı konfederasyonun yanlışlığıydı. DİSK'in örgütlenme ve savaşımdaki büyük başarılarına rağmen, yine de sınıf, büyük çoğunluğu da öteki tarafta olmak üzere iki büyük parçaya bölünmüştü. Bu, sınıfın sendikal birliğini sağlamanın önünde büyük bir engeldi. Bu bölünmüşlüğün etkilerini "bağımsız sendikalar" saçmalığıyla bugün bile yaşıyoruz.

DİSK deneyiminden çıkan büyük derslerden ikincisi de, son yıllarında DİSK yönetimini ele geçiren sosyal demokrasinin DİSK'i hadım ettiğiydi. DİSK'in bugün de yaşatılması gereken özellikleri, sosyal demokrasi yönetime gelmeden önceki şanlı savaşım yıllarında yatar. O zaman, bu özellikleri budayıp DİSK'i hadım edenler, şimdi, militanlık edebiyatıyla DİSK'i yeniden kurmak için el altından planlar yapıyorlar. Açıktır ki, onların kurmaya çalıştıkları, o zaman hadım ettikleri biçimiyle, DİSK'i DİSK yapan özelliklerden uzak, tam da bu saydığımız iki yanlışa oturan bir "DİSK"tir.

Bu iki önemli dersin de ışığında, biz DİSK'i Türk-İş'te yaşatacağız. Hele ki onların kuracağı bir DİSK'i devrimci kabul etmeyeceğiz, D harfini onlara vermeyeceğiz, Türk-İş'e katacağız, devrimci Türk-İş'i yaratacağız.

Emperyalizmin kaçınılmaz doğası bir kez daha sergilendi, Gorbaçof çizgisi karşı-devrim düzeyine "yükseldi"

Romanya'da olan karşı-devrimdir -III-

Bu sayımızda, Mercan Köklü'nün hazırladığı verisel döküm ve değerlendirme yazısının üçüncü bölümünü yayınlıyoruz. Gelişmeler bilgilendirmeyi gerektirdiği sürece, dizi de sürecektir.

Örgütlü bir darbe yapıldığının kanıtı: Fransızların video kaydı

Ulusal Selamet Cephesi'nin 22 Aralık'taki toplantısına nasılsa katılabilmiş olan bir Fransızın çektiği film, örgütlü bir darbe yapıldığının kanıtını verdi. Gerçeğin ortaya çıkmasında önemli bir işlev gördü. Video kaydının daktiloya çekilmiş konuşma metinleri, Fransız gazetesi *Liberation*'da yayınlandı. Daha sonra Fransa TV'sinde gösterilen bu video kaydına göre, yeni oluşturuldu havası verilmeye çalışılan Ulusal Selamet Cephesi'nin (USC) adının ne olması gerektiğinin görüşüldüğü toplantıda cephe üyeleri arasında, şöyle tartışmalar oldu:

"*Petre Roman:* Ulusal Selamet doğru terim değil. Bir *darbeyi anımsatıyor.* Ulusal Demokrasi sözünü öneriyorum. İliescu yoldaş, ben kalabalığa seslenirken de 'Halk Birliği Cephesi' dedim."

"*İliescu:* Öyle söylemek doğru değildi..."

"(...)

(Daha sonra savunma bakanlığına getirilen, böylece Gorbaçofçu karşı-devrimcilerin vurucu güç üstünde kesin denetim kurmasını sağlayan, geçmişte Sovyet ajanı olarak mahkum edilmiş emekli general Militaru, bu noktada tartışmaya katılıyor ve bir çuval inciri berbat ediyor.-*İ.G.)*

"(...)

"*Militaru:* Ama Ulusal Selamet Cephesi *altı aydan beri* işlev görüyor!" (*The Times*, 4 Ocak 1990) (abç)

Militaru'nun yaptığı bu gaf, öteki Gorbaçofçularca gargaraya getirilerek örtbas ediliyor. Ama bu kez de İliescu, tartışmaların sonunda Gorbaçof bağını ortaya koyan bir açıklamada bulunuyor. İliescu, Sovyet büyükelçiliğiyle ilişki kurduğunu ve "müjdeyi"(!) Moskova'ya geçtiğini söylüyor, "onlar bizim burada varlığımızı ve ne istediğimizi biliyorlar" diyor. (*The Times*, 4 Ocak 1990)

USC'nin Gorbaçofçuların denetiminde ve önceden örgütlü olduğu ortaya çıkınca, onun perde arkası lideri Silviu Brucan, durumu dengelemek ve İngilizlerle de arayı iyi tutmak istediği mesajını vermek üzere, 3 Ocak akşamı, İngiliz Channel 4 TV istasyonuna açıklama yapmak zorunda kaldı. Daha önce de değindiğimiz bu açıklamada, "kasım ayında İngiliz dışişleri bakanlığı müsteşarı William Waldegrave ile görüştüğünü, yapacakları girişim için İngiltere'den onay aldığını, daha sonra Moskova'ya giderek, oradan da destek aldığını" söyledi.

Batıcılar, Brucan'ın açıklamalarıyla tatmin olmadılar, Brucan gibi işçi ve komünist partisi düşmanı "komünistlerin"(!) bile tasfiyesini isteyen karşı-devrimci gösterilere hız verdiler. Bunun üzerine, Gorbaçofçu karşı-devrimci Brucan bir basın toplantısı yaptı ve Batı basınında çıkan haberlere "şaşırdığını" söyledi, bu haberlerin "muazzam birer yalan" olduğunu ileri sürdü. Brucan, son altı aydır bir örgütlenme içinde olsalardı, planın başarıya ulaşmasından sonra bunu saklamak istemeyeceklerini belirtti. "İlk başından itibaren bu bombayı patlatırdık... 22 Aralık hareketi tamamen kendiliğindendi, cephenin üyeleri diktatörün devrilmesinden sonra ilk kez KP MK binasında biraraya geldiler" dedi. RKP'nin karşı-devrimde hiç yer almadığına, tersine karşı-devrimin komünist partisine karşı yapıldığına dair teminatlar vermek için çırpındı. (*The Times*, 4 Ocak 1990)

Gerçekte, Ulusal Selamet Cephesi, karşı-devrimci darbeden aylar önce kurulmuştu. Hatta daha önce de belirttiğimiz gibi, Alman gazetelerinden *Frankfurter Rundschau*, 20 Eylül 1989 tarihli bir haberinde, Romanya Komünist Partisi'nin hazırlıkları süren kongresi öncesinde USC'nin bir bildiri dağıttığını, partili delegeleri, bir daha Çavuşesku'yu seçmemeye çağırdığını yazmış, 14 Ekim 1989'da da, USC'nin bildirisini tam sayfa basmıştı.

Ama, o günlerde İngiltere, Fransa ve Gorbaçof yönetiminin *ortak çıkarları,* nasılsa basına sızmış olan bu haberin üstünü küllendirmeyi, aslanı uyandırmamayı gerektirdiği için, ta darbe gerçekleşene kadar USC adını bir daha kimse ağzına almadı. (Bu "özgür Batı basınının"(!) haberciliğinin, nasıl emperyalizmin, burjuvazinin çıkarlarıyla son derece uyumlu işlediğinin de çarpıcı bir örneğidir.)

Sovyetler'in Romanya karşıdevrimindeki rolü, elbette ki "onay" vermekle vb. sınırlı değildir. Karşı-devrim sırasında kamuoyunun hazırlanmasında, karşı-devrimin Sovyet halkına tanıtılışında, çarpışmaların ikinci gününde, zorda kalan karşıdevrimcilere "hümaniter"(!) yardım ulaştırılmasında Gorbaçof yönetimi temel rol oynadı.

Sovyet basınının melun işlevi ve TASS

Romanya karşı-devrimi sırasında Sovyet basınının ana işlevlerini şöyle sıralayabiliriz:

a) Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin halklarına, Romanya'da işçi sınıfının Çavuşesku rejimine "başkaldırdığı", halkın zalimlere karşı ayaklandığı haberini vererek, karşı-devrimi onların benimseyebileceği bir eylem olarak sunmak.

b) Örgütlü karşı-devrimci darbeyi, Gorbaçof yönetiminin bunda oynadığı rolü perdelemek.

c) Çavuşesku ve yoldaşlarını, Sekuritate üyelerini ve ordunun Çavuşesku'ya bağlı kalan birliklerini, "bir avuç kan içici", "katil" gibi göstererek karalamak. Öte yandan, karşı-devrimle başa gelen Gorbaçof yanlısı komplocu ve ajanları sevimli ve demokratik, liderler olarak tanıtmak.

d) Çavuşesku'ların öldürülmesinin gerekli, meşru, kaçınılmaz birşey olduğu yolunda beyin yıkamak.

e) Ve hiç kuşkusuz, darbenin ardında duran Sovyet gizli servisinin elemanlarına bilgi geçirmek vb. oldu.

Bu açıdan bakıldığında, Sovyet resmi haber ajansı TASS'ın, ülkenin çeşitli bölgelerindeki çeşitli olay ve gelişmeleri *ilk* duyuran ajans olması, hiç de garip değildir.

Temeşvar'da 17 Aralık'ta olaylar başladığında TASS, özellikle *işçilerin* Çavuşesku yönetimine başkaldırdığını(!) duyurdu. Temeşvar'daki petro-kimya kompleksinde çalışan işçilerin, göstericilerle baş etmeye çabalayan güvenlik güçleri ve orduyu, eğer kenti terketmezlerse tesisleri patlatmakla tehdit ettiği haberini verdi. Haberde vurgu işçi sözcüğü üstüneydi. TASS'a göre, "işçiler Çavuşesku'nun istifasını istiyorlardı". (18-22 Aralık 1989)

Oysa, daha sonra Batı basınının verdiği ve TASS'la çelişen haberlere göre şöyle bir gelişme olmuştu. Başkaldırının ilk günlerinde fabrika işçileri, Macarların ayaklanma yapacağını, Macaristan'ın bölgeyi işgal edeceğini düşünerek silaha sarıldılar. Ancak, darbe ilerledikçe, darbeci ordu birlikleri tarafından "ikna edildiler"(!) *(The Times,* 29 Aralık 1989)

TASS, aynı şekilde, Braşov işçilerinin de rejimi protesto etmek için iş bıraktıklarını vb. duyurdu. (18 Aralık 1989) Yazı dizimizin bir bölümünde ayrıntılı olarak içyüzünü ortaya koyduğumuz 17 Aralık Temeşvar olaylarından sonra, televizyon, bir gurup karşı-devrimci göstericinin, "Gorbaçof, Gorbaçof" diye bağırdığını gösteriyordu. Bu, Sovyet TV izleyicisine ve gazete okuyucusuna *perestroyka*'nın Romanya işçi sınıfının ve emekçisinin "haklı özlem ve istemi" olarak sunulmasının bir aracı oldu.

Borç ödeme nedeniyle 7-8 yılın son derece büyük özveri ve sıkıntı içinde geçmesine öfkelenmiş olan bir kısım işçi, bazı gösterilere katılmış olabilir. TASS'ın, Romanya'daki karşıdevrimi Romanya işçi sınıfının desteklediği bir gelişme olarak vermesi kuyruklu bir *yalandır.*

Batı basını, karşı-devrimci gösteriler sırasında, darbeye "gerçek bir halk ayaklanması" görünümünü vermek için *yırtındı* ve bunun için de hep yakın çekim "yığınsal" resimler yayınladı. Eğer işçi sınıfı, Çavuşesku rejimine karşı sokaklara dökülmüş olsaydı, mal bulmuş mağribi gibi bunun üstüne atlardı. Oysa, Batı televizyonları ve basını, yılbaşı günü gelip çatana dek, Romanya işçilerinin gösterilere katıldığına ilişkin *tek bir kare bile yayınlayamadı.* İşçilere ilişkin olarak, karşı-devrim başarıya ulaşıp fırtına dinmeye başladıktan sonra yayınladığı resimler de, ya karşı-devrimcilerin gazetesini basan matbaanın işçilerini gösteriyordu, ya da birkaç fabrikada işçiler arasında yapılan tartışmaları yansıtıyordu.

İşçilerin Çavuşesku'ya karşı gösterileri, Batı'nın flaş haber olarak yayınlayacağı bir cevher olurdu. Olmadı, çünkü işçi sınıfı düzenlenen bu karşı-devrimde yer almadı. Bunun en güzel kanıtı, karşı-devrimin perde arkası lideri Silviu Brucan'ın işçilerin ve RKP'nin karşıdevrimde yer almadığını, olayların onların dışında geliştiğini, ağzından kin saçarak anlatmasıdır. TASS, sosyalist ülke halklarına doğru haberin ulaşmasını engelleyerek karşı-devrimde üstüne düşeni yapmıştır.

Batı basını, Romanya'yla ilgili haber geçerken, TASS hakkında şunu yazıyordu:

"Şimdiye dek haber verirken ayrıntılı ve ivedi haber verme adeti olmadığı bilinen Sovyet resmi haber ajansı TASS, dün Bükreş'teki şiddet haberlerini ilk başta veren oldu. TASS muhabiri, çatışmaları, aynı zamanda olayların görgü tanığı olarak, Batı'nın en iyi savaş muhabirlerine taş çıkartan bir dille, ajitatif bir tonla haber verdi." (*The Times,* 22 Aralık 1989)

TASS, "ajitatif" bir dille verdiği haberlerde "Bükreş'ten canlı manzaralar çizerken", Çavuşesku'ya bağlı birlikleri, çarpışan devrimcileri *teröristler ve haydutlar,* "değişime karşı guruplar" olarak tanıttı. (*The Observer, The Sunday Times,* 24 Aralık 1989) Karşı-devrimcilerin elinde alnını eğmeden, onurlu bir ölüme giden Çavuşesku yoldaş için ise, "20.yüzyılın en tiksindirici diktatörlerinden biri" ifadesini kullandı. (*Newsweek,* 8 Ocak 1990)

Sovyet basınından başka örnekler

İngiliz ITV televizyonunun, 23 Aralık'ta çeşitli ülkelerden "uzmanlarla" yaptığı ve karşıdevrimin başarılı olup olmayacağının, Sovyet müdahalesinin gerekip gerekmeyeceğinin ele alındığı tele-konferansta konuşan *Izvestiya* gazetesinin sorumlu yorumcularından Vitali Kobiş, karşı-devrimin gelişmesi üstüne şu yorumu getirdi:

"Herkes mutludur. En korkunç rejim gitmiştir. Sürmekte olan mücadeleye ilişkin olarak da, şunlar söylenebilir: Onlar (Sekuritate üyelerinden ve direnişçilerden söz ediyor-*İ.G.),* (Haiti diktatörü) Duvalier'nin *Tonton Makute*'leri, ya da Nikaragua'daki *Kontra*'lar gibidirler. Farkları yoktur. Yalnız. ötekiler belli bir yerden (ABD'den) yardım alıyorlardı, bunlar ise hiçbir yerden yardım alamayacaklardır..."

Emperyalizmin ve onun "Moskova'daki adamı" Gorbaçof'un tezgahladığı karşı-devrimci bir darbeye, sosyalizmi korumak üzere yiğitçe karşı koyanları Duvalier'nin kelle avcılarıyla, ya da Nikaragua işçi ve emekçilerinin can düşmanı olan karşı-devrimci *Kontra*'larla karşılaştırabilmek için, insanın işçi sınıfının azılı düşmanlığına, azılı bir karşı-devrimciliğe terfi etmiş olması gereklidir.

Bunlardan da sağ bir konumdan yayın yapan *Moscow News*'un Romanya karşı-devrimini verişi de başlı başına bir ibret belgesidir. 1990'ın 1 numaralı sayısında *Moscow News* şunları yazdı:

"Çocukların devrimi.

"Çavuşesku çiftinin yargılanmasına ve idamına ilişkin bir saatlik yayın, iki gece arka arkaya yayınlandı ama onları yargılayanları hiç göstermedi. (Çünkü), eğer Çavuşesku'nun yetiştirdiği bağnazlar bunları tanırlarsa, yaşamları tehlikede olabilir.

"Çocukluklarından bu yana özel kamplarda yetiştirilen *Romen ve Arap teröristler* için, Çavuşesku'nun hayatta kalması, uğruna sonuna kadar savaşacakları bir sancağın olması demekti.

"Bizim gazetelerimizde, RKP kongresinin saçmalığı hakkında tek bir protesto, eleştiri yükselmemiş olması, açıkça utanç vericidir.

"21 Aralık'ta yapılan son mitingde Çavuşesku, halkı 'Romanya'nın kendi 1968'iyle karşı karşıya kalacağı' yönünde tehdit etti ve hatta Temeşvar'daki olayların Doğu Avrupa ülkelerince hazırlandığını ima etti. Bütün ülke içi güçlüklerde olduğu gibi, Çavuşesku bunları da Sovyet istemlerine bağladı.

"Bundan bir yıl önce, (Çavuşesku), köylülüğün %12'sini oluşturan ve Romen tarımsal üretiminin %30'unu sağlayan bireysel köylüleri (özel mülkiyet sahiplerini demek istiyor -*İ.G.)* kooperatif çiftliklere (kollektiflere-*İ.G.)* doldurdu.

"Lider, 'bir kez borcumuzu ödedik mi, o zaman bambaşka bir yaşamımız olacak' diyordu.

"Komünist partisi, Çavuşesku ve onun izlediği politika tarafından gözden düşürüldü. Bükreş sokaklarında sık sık raslanan iki slogan dikkati çekiyor: 'Komünizmsiz', 'komünistler olmadan'! Seçimlere katılırsa KP'nin oyların %5 kadarını, onu da 'belki' alabileceğinden söz ediliyor."

Görüldüğü gibi haber, iğrençliklerle doludur. Bazı doğrular

Çavuşesku yoldaşların katledilmeleriyle ilgili yeni bilgiler:

Yaylım ateşiyle katletmişler!

Romanya karşı-devriminin yönetimine geçmiş olan televizyon, Çavuşesku'ların "yargılandıklarını, ölüme mahkum edildiklerini ve cezanın infaz edildiğini" duyuralı bir ay oluyor. Bu bir ay, karşı-devrimin öteki birçok yalanını olduğu gibi, Çavuşesku'ların "yargılanıp idam edildiği" yalanını da açıklığa kavuşturdu.

Nikolay ve Elena Çavuşesku yoldaşlar, yargılanmadılar, yalnızca göstermelik bir mahkemeye çıkarıldılar. Silviu Brucan'ın söylediği gibi, Ulusal Selamet Cephesi'nin üyeleri, Çavuşesku'ların ne yapılacağı konusunun "askeri, siyasal ve yasal yönlerini üç saat tartıştıktan" ve *göstermelik mahkemenin öncesinde* konuyu bağladıktan sonra öldürüldüler. (*The Times*, 23 Ocak 1990) Karar, göstermelik bile olsa, mahkemede değil USC'de verildi. Biz bunu zaten biliyorduk, ama kendilerinin itiraf etmesi başka oluyor.

Karşı-devrimciler, Çavuşesku'ların, idam kararı kendilerine okunduktan sonra, Boteni kışlasının askerleri arasından seçilen "1 subay 2 erden oluşan idam mangasınca kurşuna dizilerek öldürüldüğünü" duyurmuşlardı. (25-26 Aralık 1989) Ve onların duvar dibindeki cesetlerini video kaydından göstermişlerdi. En son ortaya çıkan bilgiler bu açıklamanın da *yalan* olduğunu ortaya koydu.

Fransa'nın AFP haber ajansının muhabirleri, "Çavuşesku'nun idam edilirken, kurşunlarla delik deşik edildiğini, üzerine şarjörler boşaltıldığını" haber vermiş, ama bu konuda bir kanıt sunamamıştı. (*The Times*, 28 Aralık 1989) Haberi basan *The Times*, Batıcılarla Gorbaçofçular arasında kapışmanın hızlandığı şu günlerde konuyu araştırma "gereğini" duymuş. Çavuşesku'ların "avukatlığı"(!) ile görevlendirilmiş olan Nicu Teodorescu adlı avukatı bularak, kendisiyle bir röportaj yapmış.

Bu röportajın sergilediği ilginç noktalar var. Bir kez, avukat Teodorescu, Bükreş'te evinden alınıp Boteni kışlasına götürülürken, gittikleri araç komünistlerin saldırısına uğruyor. Bir kurşun Teodorescu'nun ensesini yalıyor, ikincisi böğrüne saplanıyor. Avukatın yanındaki karşı-devrimci ölüyor. Buna rağmen kışlaya ulaşıyor ve "iki başlı bir canavara" benzettiği Çavuşesku yoldaşların "savunmasını"(!) yapıyor.

Bu garip "savunma"yı gazetemizin 3. sayısında yayınlamıştık. Bu avukatın böyle bir "savunma"(!) yapmasının nedenini *The Times*'dan öğrendik. Meğerse, Teodorescu'nun asker olan oğlu, çatışmaların başında komünistler tarafından vurularak öldürülmüş. Karşı-devrimcilerin neden Teodorescu'yu seçtiği de iyi anlaşılıyor.

Teodorescu'nun anlattıklarına göre, göstermelik mahkeme sırasında 3 sivil tanık, 5 yargıç ve değerlendirmeci, 2 savcı, 2 savunma avukatı(!) ve bir kameraman var. Mahkeme 2-3 saat sürüyor. *The Times* gerisini şöyle anlatıyor:

"Teodorescu'nun açıklamasında en şaşırtıcı yan, Çavuşesku'ların infaz mangasına benzer bir tim tarafından idam edilmedikleridir.

"Teodorescu şöyle diyor: 'Onlar öleceklerini, ilk kurşunlar onlara değdiğinde anladılar. Ölüm cezasının verilmesinden 15 dakika kadar sonraydı. Askeri barakalardan hücrelerine doğru götürüldüklerini sanıyorlardı ki, (bahçede yürürlerken-*İ.G.)* aniden muazzam bir taraka koptu. Ben şans eseri orada bulunuyordum. Ceketimi (yargılamanın olduğu yerden-*İ.G.)* daha yeni almış ve onların bulunduğu bahçeyi, 30 metre kadar uzaktan geçiyordum. (Hem gecikmiş(!), hem de mesafeyi kurşun sekmesin diye uzak tutmuş, demek ki bunu kendisi önceden biliyormuş-*İ.G.)*

" 'Kaç kişinin ateş ettiğini, ya da onlara kimin kumanda ettiğini söyleyemem. Ama askerlerin ateş ettiğini, Elena ve Nikolay Çavuşesku'nun oldukları yerde dönerek düştüklerini gördüm. Başları birbirlerinden 30 cm. kadar uzaktaydı.'

"Teodorescu'nun açıklamaları doğruysa, (Çavuşesku'ların) cesetleri *sonradan,* (kameranın kamuoyuna duyurulacak habere "uygun" çekim yapabilmesi için-*İ.G.)* duvar dibine getirildi. (*The Times,* 24 Ocak 1990)

Öte yandan, yüksek rütbeli bir Romanyalı yetkili, Reuter ajansının muhabirine, Çavuşesku'ların *80 asker tarafından yaylım ateşi açılarak öldürüldüğünü* bildirdi. Gorbaçofçu karşı-devrimci Brucan ise, *Le Figaro* adlı Fransız gazetesine verdiği demeçte, "Çavuşesku'nun vücudunda 120 mermi yarası bulunduğunu" anlattı. (*The Times,* 23 Ocak 1990)

Sibiu parti sekreteri Nicu Çavuşesku da, karşı-devrimcilerin eline geçip televizyonda "sağ" olarak gösterildikten sonra bıçakla ağır yaralandı. Daha komadan çıkmadı. Elena Çavuşesku'nun 103 yaşındaki anasını köyünden alıp, cemseyle Bükreş'e "hastaneye"(!) taşıdılar. Başında kaçmasın diye silahlı nöbetçiler beklettikleri Aleksandra Petrescu, tutuklu bulunduğu "hastanede" ocak ayı içinde öldü! "Sekuritate'dir" diyerek vurdukları devrimcileri, hastanelerde "kaçmasınlar" diye, stadyumdan getirttikleri kale ağlarına sıkı sıkı sararak tuttular.

Tarih bunları unutmayacaktır. İşçi sınıfı, Gorbaçofçu karşıdevrim çizgisinden ve bu çizginin dünya ve Türkiye'deki izleyicilerinden, TBKP'li karşı-devrimcilerden bu suçların hesabını soracaktır.

Sanmasınlar hesabı sorulmayacak, döktükleri kan yerde kalmayacak!

ise çarpıtılarak, bambaşka bir anlam kazandırılarak verilmektedir. *Moscow News*'un haberinden bunları süzdüğümüz zaman şu noktalar ortaya çıkıyor:

Çavuşesku, gelen darbenin ana olarak Sovyet kökenli olduğunun çok iyi farkındaydı ve bu konuda Romanya işçi sınıfını uyardı. Kendisi, karşı-devrimcilerin ileri sürdüğü gibi, işlediği "suçlardan" dolayı mahkum olup idam edilmedi. Tersine, devrimcilerin önünde bir sancak olmasın diye, karşı-devrimin başarısı açısından onun likide edilmesi, *zorunluydu*. Karşı-devrim, bu "zorunluluğu" yerine getirdi, Çavuşesku'ları *katletti*. Romanyalı devrimciler çatışmalarda, Romanya'da eğitimde bulunan Arap (ve İranlı) devrimcilerin proleter enternasyonalist yardımından yararlandılar.

Bu arada *Moscow News*'un haberi, RKP'yi elimine etmede, eritip yoketmede karşı-devrimin neden acelesi olduğunu da güzel yansıtıyor. Çavuşesku "bir kez borcumuzu ödedik mi, o zaman bambaşka bir yaşamımız olacak" demiş. Romanya Sosyalist Cumhuriyeti'nin, Sovyetler'deki Gorbaçof çizgisinden giderek daha çok bağımsızlaşması, bu yolda kazanacağı başarılarla Gorbaçof çizgisine çok büyük bir tehdit oluşturması demekti. İşte darbe, bu nedenle acil bir gereklilikti.

Romanya'da gizli Sovyet müdahalesi oldu

Gorbaçofçu ve emperyalist işbirlikçisi karşı-devrimcilerin darbesine ilişkin gelişmeler, 17 Aralık'tan sonra hızlandı.

"Temeşvar'da katliam" haberlerinin ardından, başta Sovyetler Birliği olmak üzere Doğu Avrupa'daki bütün sosyalist ülkeler, Çavuşesku yönetimini sert bir dille kınadılar. O sırada İran'a resmi bir ziyaret yapmakta olan Çavuşesku, bunu, 20 Aralık'ta büyük bir işçi gösterisi örgütleyerek yanıtladı. Gösterinin sonuna doğru 2 bin kişilik bir öğrenci gurubu Çavuşesku aleyhtarı sloganlarla mitingin yapıldığı meydana girmek istedi. Bu provokasyon, güvenlik güçlerinin çabasıyla engellendi. Göstericiler taşkınlığı artırıp, saldırıya geçince çatışma çıktı. O gece, darbeciler tezgahı iyice kurdular. 21 Aralık'ta ordunun darbeci kesimi, "Temeşvar'da 4630 cesetlik toplu mezar" yalanına sarılan kışkırtıcı ajanların sokağa çıkardığı anti-komünist küçük bir güruhu arkasına takarak devlet başkanlığı sarayını bastı.

9 Ocak 1990 tarihli *The Independent* gazetesi, Bükreş'teki bir Sovyet kaynağa (herhalde büyükelçilik) dayanarak, bu gelişmeler sırasında Çavuşesku'nun Gorbaçof'la ilişkiye geçtiğini, Romanya'da sosyalizme karşı girişilen saldırıyla başedebilmek üzere Sovyetler'in kendisine destek vermesini istediğini bildiriyor. Gazeteye göre aynı kaynak, Gorbaçof'un bunu reddettiğini, Çavuşesku'nun düşüşünü engellemek için hiçbir şey yapmadığını söylemiş.

Bu haber kuşku uyandırıcı bir haberdir. Çünkü Çavuşesku, çıkan olaylarda Sovyet parmağı olduğunu ta başından söylemekteydi. Üstelik, Sovyetler Birliği, "Romanya halkının haklı davasına tam destek verdiğini" açıklayarak Çavuşesku yönetimini yıkmaya kararlı olduğunu ima etmişti. (*The Times*, 23 Aralık 1989) Ama bir an için Çavuşesku'nun böyle bir ilişkide yarar görmüş olduğunu kabul edelim. O zaman bile, "Gorbaçof'un Çavuşesku'nun düşüşünü engellemek üzere hiçbir şey yapmamış olduğu", aşağılık bir yalandır. Tersine Gorbaçof, Çavuşesku'nun düşüşünü ve likide edilmesini sağlamak için elinden gelen herşeyi yaptı. Sovyetler, karşı-devrimin geleceği, çatışmaların ikinci gününde ciddi bir tehlike içine girince, basının

Sosyalist ülkelerde Gorbaçof çizgisinin gerçek niteliğini ortaya çıkarması açısından Romanya karşı-devrimi bir dönüm noktasıdır.

dikkatini çekmeden *müdahale etti*.

Romanya'da Gorbaçofçuların, emperyalistlerin, gizli servislerin, hep birlikte içinde yer aldıkları karşı-devrimin başarısını sağlamak ve Çavuşesku yönetimini devirmek üzere girişilen Sovyet müdahalesi şöyle gelişti:

Sovyetler, komünist partisi içinden herhangi bir ciddi destek göremeyince, darbeyi ordueliyle tezgahladı. Bu hazırlık, "Doğu Avrupalı askeri ateşelerin" ağzından, *Financial Times*'da şöyle yansıdı:

"Romanya ordusunun, Jivkof'un devrilmesinde önemli bir destek unsuru olan Bulgar ordusu gibi, Sovyetler Birliği'yle doğrudan bağları yok. Doğu Avrupalı askeri ateşeler, (herhalde Sovyet ateşeleri -*İ.G.*) eğer Romanya ordusu çatlayacaksa, subaylardan ve alt kademelerden çatlamaların olması gerektiğini söylediler." (*Financial Times*, 22 Aralık 1989)

Bu hazırlıklar sürerken, bir açıklama yapan SBKP Politbüro üyesi Lev Zaykof, Romanya hükümetini "diyaloğa" çağırdı. Zaykof, şöyle dedi:

"Açık ki, Romanya halkı ülkede varolan 'emir-kumanda' sisteminden memnun değildir. Romanya yönetimi, memnuniyetsizliği güçle bastıracağına, halkla diyaloğa girmelidir." (*Financial Times*, 22 Aralık 1989)

İlk bakışta bu çağrı anlamsızdı. Çünkü, Çavuşesku, başbakan Daskalesku'yu tam da böyle bir diyalog için Temeşvar'a yollamıştı. Daskalesku, Temeşvar'da entellektüellerin kurduğu "Demokrasi ve Sosyalizm Komitesi"yle görüşmelerde bulunmuş, komite ona 5 maddelik bir istem listesi vermişti.

Yani, dünya basınının yansıttığının tersine Çavuşesku, ülkenin içinden geçtiği kritik dönemde, muhalefet guruplarıyla çeşitli uzlaşma ve diyalog görüşmeleri yapmaktan *çekinmiyordu*. Çavuşesku'nun diyalog çabası zaten vardı ve Sovyetler'in bunu bilmemesi olanaksızdı. Demek ki, Zaykof'un çağrısı Çavuşesku'ya seslenmiyordu. Tam tersine, onu dıştalayarak, Romanya yönetimini bölmeyi, Çavuşesku'yu açmaza düşürmeyi amaçlıyordu. Çağrının gerçek anlamı buydu.

Çavuşesku'nun karşı-devrimcilerin eline geçmesinden sonra, sosyalizm yanlısı güçlerle karşı-devrim güçleri arasında kıyasıya bir kavga başladı. Çatışmalar bütün ülkeye yayılırken, SSCB Yüce Sovyeti, Gorbaçof'un teklifiyle, "Romanya halkının haklı davasını desteklediğini" ilan eden bir kararı, 32 red oyuna karşı 1802 oyla kabul etti. (22 Aralık 1989) Demokratik Alman hükümeti de Çavuşesku'ya daha önce verilmiş olan Karl Marks nişanının geri alınmasını kararlaştırdı. (*Financial Times*, 23 Aralık 1989)

Karşı-devrimci darbecilere Sovyet devletinin desteği ilan edildi, ama Romanyalı devrimcilerin ve Çavuşesku'ya sadık ordu ve güvenlik birimlerinin başlattığı aktif mücadele, karşı-devrimcileri köşeye sıkıştırmaya başladı. Bükreş, Temeşvar, Sibiu gibi kentlerde ağır çatışmalar oldu. Polonya haber ajansı PAP, Çavuşesku'ya sadık birliklerin Ploeşti'den Bükreş'e yürümekte olduğu haberini verdi. (22 Aralık 1989)

23-24 Aralık günleri, Romanya karşı-devriminin kaderinin başta Sovyetler Birliği olmak üzere dış güçler tarafından belirlendiği günler oldu. Bir ara çatışmalar karşı-devrimcilerin işgali altındaki TV binasının içine bile sıçrayınca karşı-devrimciler, "dış yardımın" gerekli olduğunu söyleyerek, Gorbaçof'tan, İngiltere, Fransa ve ABD'den silah, cephane yardımı istediler. Çeşitli gazeteler bu kritik durumu şöyle anlattılar:

"Çatışmaların ikinci gününde tüm ordu birliklerinde ciddi cephane sıkıntısı çekilmeye başlandı. Bu arada çıkan dedikodulara göre, SSCB'deki Romanya elçisi, SSCB ordusunun Romanya'ya girmesini istedi. Öğrenciler 'Ruslar geliyor' diye aralarında tartışmaya başladılar, Rusların gelmesini istemeyenler olduğu görüldü... (*The Observer*, 24 Aralık 1989)

"Gelişmeler, Moskova ve Washington arasında gayrıresmi görüşmelere yol açtı. Gorbaçof, Romanya'da Sovyet müdahalesi olasılığından üstü kapalı olarak söz etti ve Varşova Paktı müttefikleriyle, halkın 'haklı davasına' yardım etmek üzere konuşacağını söyledi. Sovyet başbakanı Nikolay Rijkof, Yüce Sovyet'te, Romanya'ya asker göndermenin yanlış olacağını söyledi. '1968 Çekoslovakya olaylarını geçenlerde yeniden değerlendirdik. Bu hatayı birkaç gün sonra tekrarlamamız mı gerek?' dedi.

"Ertesi gün, ABD dışişleri bakanı James Baker, bir televizyon röportajında, Varşova Paktı askeri müdahale yaparsa bunun kendisi açısından sorun yaratmayacağını söyledi. 'Çok baskıcı ve zalim bir diktatörlüğün sultasını yıkmaya çabalıyorlar, dolayısıyla, bugün eğer Varşova Paktı *muhalefetten yana müdahale etmenin* gerekli olduğunu düşünürse, bizim, bu eylemi destekleyeceğini açıklayan Fransa'nın örneğini izlemeye eğilimli olacağımızı sanıyorum' dedi." (*Newsweek*, 8 Ocak 1990) (abç)

23 Aralık akşamı, ABD, İngiltere, Fransa yetkilileri, "Sovyetler Birliği Romanya'da duruma fiili olarak müdahale ederse karşı çıkmayacaklarını" ilan ettiler. İngiltere Dışişleri Bakanlığı müsteşarı William Waldegrave, "eğer Varşova Paktı ülkeleri Romanya'da düzeni sağlamak üzere müdahale etmeye karar verirlerse, bunun anlaşılabilir birşey olacağını" söyledi. "Açıktır ki, başka kimse müdahale edemez" dedi.

"Hümaniterliğe" bakın

Bu arada, Sovyetler Birliği, Romanya'daki Sovyet personelinin ülke dışına taşınmasını, ABD ve İngiltere ise Bükreş'teki elçilik personelinin Romanya dışına çıkartılmasını kararlaştırdı. Buradan çıkan o ki, Sovyetler 23/24 Aralık sıralarında "bir girişimde bulunabileceğini" işbirliği yaptığı ülkelere "duyurdu". Bunun işaretini Gorbaçof zaten vermekteydi. "Mihail Gorbaçof, Sovyet parlamentosunda (23 Aralık'ta) yaptığı konuşmada, 'hükümetinin Varşova Paktı hükümetleriyle, Romanya halkını desteklemek amacıyla eşgüdümlü çaba gösterilmesi konusunda görüşmeler yaptığını' söyledi." (*Sunday Times*, 24 Aralık 1989)

23/24 Aralık günlerine ilişkin olarak bildiklerimiz arasında, bir de, Romanyalı karşı-devrimcilerin Sovyetler Birliği'yle kurdukları "resmi ilişki"(!) geliyor. Bu "ilişkide" ne konuşuldu?

Başbakan Petre Roman, "Sovyetler Birliği'yle ilk ilişkinin *23 Aralık günü*, Sovyet ve Romen dışişleri bakanlarının birbirleriyle temas etmesi üzerine kurulduğunu" söyledi. Bu "ilişkide", Sovyetler'in, Romanyalı karşı-devrimcilerin "silaha gereksinimleri olup olmadığını" sorduğunu biliyoruz. Karşı-devrimin başbakanı, bu konuda Sovyetler'e, "ordunun halkla birlikte olduğunu söyleyerek, ne silah ne de Sovyet birliklerine ihtiyaç duymadıklarını bildirdiklerini" söylemiş(!) Petre Roman, durup dururken televizyonda bunu anlatıyor, adeta birşeyi gizlemeye çalışıyor. (*The Independent*, 9 Ocak 1990) (abç) Demek ki, bu ilişkide, Sovyetler'in doğrudan askeri müdahalede bulunmayacağı, ama karşı-devrime silah, cephane vb. göndermeye hazır olduğu bildirildi.

Nitekim, Sovyetler'in tam bu sıralarda Romanya'ya 130 vagon "tıbbi malzeme, ilaç, vb."(!) türünden "hümaniter"(!) yardım yolladıkları açıklandı. (*The Independent*, 8 Ocak 1990)

Orta büyüklükte bir yük katarı için lokomotifin dışında 10, hadi diyelim 13 vagon kullanıldığını kabul edelim. Bu hesaba göre, Sovyetler'den Romanya'ya *10-13 tren dolusu* "ilaç vb."(!) gitmiş. Kimi aldattıklarını sanıyorlar? Bu kadar tıbbi malzeme, İran-Irak savaşı gibi bir savaşa belki uygun kaçar, ama ölü sayısının çıka çıka 790'a çıktığı Romanya'ya "ayıp kaçar"! Bu konuda *The Times* şöyle yazıyor:

"Sovyetler'den 'hümaniter yardım' gerçekten çok hızlı geldi. Bu cephaneliği içeriyor muydu? Ulusal Selamet Cephesi bunu şiddetle reddediyor. Ama ortada olan birşey var ki, çarpışmaların ikinci gününde ordunun cephanesi kalmadı ve *bir gün sonra, esrarengiz kaynaklardan yeni cephane geldi* ve *aynı gün* Sovyetler Birliği'yle (Romanya arasındaki) *demiryolu trafiğe kapandı*..." (*The Times*, 3 Ocak 1990) (abç)

Sahtekar Gorbaçof yönetiminin, tıbbi malzeme adı altında bol miktarda gelişmiş silah ve cephane gönderdiği anlaşılıyor. Bunu bir yerden daha çıkarıyoruz.

Çarpışmaların ilk günlerinde Batı televizyonları karşı-devrim safındaki ordu birliklerini gösterirken, çoğunun elinde Kalaşnikof'un ve tabancanın dışında silah olmadığı, tankların ise, ancak kesik kesik mitralyöz ateşi yapabildikleri görülmekteydi. Silah ve cephane sıkıntısı açıkça yansıyordu. Tanklar daha çok zırhlı savunma amacıyla kullanılıyordu. 24 Aralık'tan sonra gösterilen programlarda ve gazetelere basılan resimlerde ise, durumda ciddi bir değişiklik oldu. Tanklar sürekli mitralyöz ateşi yaptıkları gibi top atışı bile yapıyorlardı. Üstelik sokak köşelerine yerleşen karşı-devrimci birliklerin elinde bu kez, uzun menzilli, dürbünlü ve gece atış yapan türden Sovyet nişancı tüfekleri vardı. Bu tüfekleri, genellikle Sovyet Spetnatz komandoları kullanır.

Son olarak, en güvenilir kaynağımızın verdiği bilgileri sunalım: Sovyet dışişleri bakanı Şevardnadze! Çeşitli gazetecilerin, Romanya devlet başkanı Çavuşesku'nun devrilmesinde Sovyetler Birliği'nin parmağı olduğu biçimindeki görüşlerini şiddetle reddeden(!) Şevardnadze şunları söylüyor:

"Bütün ciddiyetimle belirtirim ki, devrim (karşı-devrim -*İ.G.*), *başlamadan önce* hiçbir Sovyet desteğine sahip değildi ve önceden ilişkimiz olmadı." (*The Sunday Times*, 7 Ocak 1990)

Burada kilit, "başlamadan önce" sözüdür. Şevardnadze, karşı-devrime Sovyet desteği verilmediğini söylemiyor. Karşı-devrime, başladıktan sonra yardım ettiklerini söylüyor. Bu yardım da, olayların içinde "savaş muhabirlerine taş çıkartırcasına görev yapan"(!) kışkırtıcı muhabirlerin yanısıra, 130 vagonluk "hümanist yardım", yani bol silah ve cephaneden başka birşey değildir. Belki, zaman ilerledikçe, Romanyalı kılığında Spetnatz birliklerinin de kimi çarpışmalarda yer aldığı ortaya çıkacaktır.

Darbede Sovyetler'in aktif müdahalesi iyice ortadadır da, biz, bunun çok önceden örgütlü olduğuna ilişkin bir noktayı daha belirtmeden geçmek istemiyoruz. Sovyetler'in Romanya sınırından Moldavya içlerine kadar uzanan ve trenyolu trafiği açısından oldukça "tenha" olan bölgede, bir gece içinde 130 vagonu taşıyacak sayıda lokomotif bulundurmaları "ilginç"-tir! Önceden lokomotif yığınağı yapılmış.

Esin kaynağı Frank Sinatra olunca

Kaldı ki, Çavuşesku yoldaşların katledilmesinin bile Gorbaçof yönetiminin bir istemi olduğunu rahatlıkla ileri sürebiliriz. Sovyet dışişleri bakan yardımcılarından İvan Aboymof'un, Çavuşesku'ların alelacele "mahkeme" edilerek kurşuna dizilmelerini, "Romanya halkının istek ve özlemlerini dikkate alan bir eylem olarak yorumlaması" bunu anlatıyor. (*Financial Times*, 27 Aralık 1989) Gerçekten de, Çavuşesku'ların öldürülmesi, "ne zaman Çavuşesku'yla görüşüp ülkesine dönse, içinin sıkıntılı olduğunu" söyleyen Şevardnadze'lerin, Gorbaçof'ların iç ve dış "sıkıntılarını"(!) azaltmak açısından önemli bir eylemdi. (*Financial Times*, 8 Ocak 1990)

Bundan bir yıl önce yitirdiğimiz Bedir Aydemir, "tarih," derdi, "acımasız bir öğretmendir, önce sınar, sonra öğretir." Bu, Romanya karşı-devriminde bir kez daha doğrulandı. Yıllardır yüzlerce veriyle sergilediğimiz, ama sol hareketin çeşitli "nedenlerle"(!) kavramamakta direndiği bir gerçek, Gorbaçof çizgisinin karşı-devrimciliğe doğru gittiği, Romanya'da bütün çıplaklığıyla kendini gösterdi: Gorbaçof çizgisi artık *karşı-devrimci bir nitelik aldı*.

Romanya karşı-devrimi, Gorbaçof çizgisinin Sovyetler Birliği'ni ve öteki sosyalist ülkeleri nereye götürmek istediğini bir çırpıda ve en yalın haliyle, çırılçıplak gösteren bir ayna oldu. İşçi sınıfı, bu aynada Gorbaçof'lu bir gelecekte kendisinin başına ne geleceğini gördü! Gorbaçof yönetiminin, Amerikalı şarkıcı Frank Sinatra'nın "kendi yolumdan giderim" başlıklı şarkısından esinlenerek ad verdiği ve sözde sosyalist ülkelerin herbirinin kendi yolunu kendisinin çizeceğini, dile getiren "Sinatra doktrini"nin nasıl bir paçavra, Gorbaçof çizgisinin sahtekarlığını maskelemeye yarayan ne büyük bir yutturmaca olduğunu da dosta düşmana gösterdi.

Sovyet dışişleri bakanı Şevardnadze, Romen karşı-devriminin dünya siyaseti açısından taşıdığı öneme ilişkin olarak, onun "yalnızca Romanya için değil, bütün dünya tarihi açısından eşsiz bir olgu" olduğunu söylüyor. (*Financial Times*, 8 Ocak 1990) Şevardnadze'nin başaşağı ifade ettiği doğruyu, biz de, ama ayakları üstüne oturtarak söylüyoruz. Sosyalist ülkelerde Gorbaçof çizgisinin gerçek niteliğini ortaya çıkarması açısından Romanya karşı-devriminin bir dönüm noktası olduğunu vurguluyoruz.

Yine de, bunu en iyi anlatacak olan, karşı-devrimin kendisini mantıksal sonucuna, sınırsız burjuva erkine doğru ilerletmesi olacaktır. Bakalım, göreceğiz.

(Devam edecek)

1979'da, işçi hareketinde patlak veren ayrışmada, ana konulardan biri olmuştu.

"Ulusal burjuvazi" konusu hâlâ kapanmadı

Devrimci harekette, hâlâ burjuvazi içinde ilerici-ulusal kanatlar arayanlar, bu kanatları bağlaşık olarak görenler var.

"Ulusal burjuvazi" nedir konusu 1979 yılında, işçi hareketinde ortaya çıkan Leninci-oportünist ayrışması sırasında en temel tartışma noktalarından biri olmuştu. Yazıda adı oportünist ya da menşevik diye geçen akım evrim geçirdi ve şimdi yeni sosyal demokrat TBKP'ye "büyüdü". Artık bu akım, oportünist görüşleri bile değil, düpedüz burjuva ideolojisini savunuyor. Bu konuyu onlarla tartışmanın gereği kalmamıştır, ancak konu kapanmamıştır.

Devrimci harekette, hâlâ bu oportünist görüşleri savunanlar ve burjuvazi içinde ilerici-ulusal kanatlar arayanlar, bu kanatları bağlaşık olarak görenler var. Buna iki örnek verilebilir. Biri TDKP'den, ötekisi *Yeni Demokrasi* dergisinden.

Ekim dergisinin yaptığı şu aktarma, TDKP'nin bu konudaki tutumunu belgeliyor:

"TKDP Programının II. Bölümünde, UDHD'nin iktisadi ve toplumsal koşulları tanımlandıktan, devrimin burjuva niteliği ve 'özünde köylülüğün toprak devrimi' olduğu bir kez daha vurgulandıktan ve bunlara 'ulusal sanayi kapitalizminin esas olarak gelişmediği' de eklendikten sonra şunlar söyleniyor:

"'Bu koşullarda ulusal burjuvazi belirli bir ölçüde ilerici bir rol oynar ve proletarya önderliğinde Ulusal Demokratik Halk Devrimi, genel olarak kapitalizmi değil emperyalizmin uzantısı niteliğindeki ve bu yüzden feodalizmle birlikte üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel oluşturan komprador kapitalizmi tasfiyeyi amaçlar. Çağımızda genel olarak her türlü kapitalizm zamanını doldurmuş olmakla birlikte, ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal yapısı gözönüne alındığında, emperyalizm ve feodalizmle bağları koparılmış bir ulusal kapitalizm geçici bir süre daha var olmaya devam edecektir.' (*Kongre Belgeleri*, s.283-284)" (*Ekim*, sayı 22, s.28)

Hâlâ geçerli olan programından görüldüğü gibi, TDKP, Türkiye'nin ekonomik toplumsal yapısını, bununla bağlı olarak, Türkiye burjuvazisini tanımıyor. Böyle olunca, Türkiye için çoktandır gülünç kaçan bir "devrim stratejisi" savunuyor.

Öte yandan, *Yeni Demokrasi* dergisinde çıkan "Devrimimiz!" başlıklı, Ferhat Ali imzalı bir dizi yazıda ise "devrimimiz"in (?) görevleri, güçleri ve kuracağı devlet şöyle anlatılmış:

"...Devrimimizin şu anki bütün çabası, başta ABD emperyalizmi olmak üzere tüm emperyalizme karşı ulusal bir devrim, feodal sistemin temsilcilerine, kurumlarına ve faşizme karşı da demokratik devrimi başarıya ulaştırmaktır. Komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfının birleşik faşist diktatörlüğünü parçalamak, onun yerine proletarya öncülüğünde, köylülük, küçük burjuvazi ve milli burjuvazinin de dahil olduğu güçlerin birleşik diktatörlüğünü yani, yeni demokratik devleti geçirmek, bugünkü temel siyasi görevimizdir. Bu yeni devlet, ya da yeni demokratik diktatörlük, ulusal hükümet düzeyinden, il, ilçe, ve daha alt seviyelere dek bütün bir halk konseyleri olarak özgün niteliğini ortaya koyacaktır. Bu diktatörlük ne burjuva ve ne de proletarya diktatörlüğüdür. Demokratik halk diktatörlüğü, tüm halkın ortaklaşalığına ve ortak iradeye dayanan proletarya diktatörlüğünün daha geri seviyedeki özgül bir biçimidir." (*Yeni Demokrasi*, Eylül 1989, sayı 25, s.60)

TDKP'nin savunduğu aynı gülünç "devrim" stratejisi, daha da içinden çıkılmaz bir kavram kargaşası içinde burada da savunuluyor. Faşizm konusu bir yana, "milli burjuvazi"yle proletarya diktatörlüğü kuruluyor!

1979'da işçi hareketi içinde patlak veren ayrışmada, menşevizm SBKP'nin oportünizmine Türkiye'den küçük burjuva taban bulmuş bir akım olarak belirmişti. Bu hareketlerin böyle ipe sapa gelmez görüşler savunmaları da aynı sınıfsal tabana dayanmaktadır. Hızla gelişen kapitalizmin baskısı altında küçük burjuvazi, "ulusal kapitalizm"in gelişeceğini söyleyerek kendine bir umut kapısı yaratmaktadır, kendisinin "ulusal burjuva" olma özlemini yansıtmaktadır.

Dünyaya böyle umut kapılarından, öznel özlemler açısından bakınca, bu küçük burjuva hareketler hiçbir şeyi düzgün değerlendiremiyorlar. Burjuva düzen onların özlemlerine uymadığı için sürekli faşizm var diyorlar. Aynı madalyonun öteki yüzü, cennet gibi bir burjuva demokrasisi kavramı yaratıp, istemeseler de, nesnel olarak burjuva kuyrukçuluğu yapmalarıdır. SHP içinde çalışma, SHP'yle işbirliği yapma vb. de bu hareketlerin oportünist görüşlerinin pratikteki uzantıları olarak ortaya çıkıyor.

Bütün bu yanlışlar zincirinin de gösterdiği gibi, ulusal-liberal burjuvaziyi doğru anlamak can alıcı önem taşıyor. Bu nedenle, konuyu çok güzel aydınlatan ve Aralık 1979'da R. Yürükoğlu imzasıyla yayınlanmış olan uzun bir yazıyı özetleyerek yayınlamaya başlıyoruz.

"Ulusal burjuvazi", devrimci hareket için, doğru anlaşılması canalıcı önem taşıyan bir konudur.

"Ulusal burjuvazi" nedir?

Bu önemli konuyu çok güzel aydınlatan ve 1979 Aralığında R.Yürükoğlu imzasıyla yayınlanmış olan uzun bir yazıyı, özetleyerek yayınlamaya başlıyoruz.

"Ulusal burjuvazi"yi doğru tanımlayalım

"Ulusal burjuvazi" kavramı Marks-Engels, Lenin ve Stalin'de başka türlü, Stalin sonrası dünya komünist hareketinde başka türlü kullanılmıştır.

Ulusal burjuvazi deyimi değişik anlamlarda, örneğin, o ulusun burjuvazisi anlamına kullanılabilir. Bizim oportünistlerimiz de belirli bir anlamda kullanıyorlar. Oportünist yöneticilerin anlayışında "ulusal burjuvazi", "iyi-hoş-devrimci burjuvazi" demektir. "Ulusal" sıfatı bir ulusun burjuvası olmayı değil, "ilerici, devrimci, anti-emperyalist" olmayı anlatmaktadır. Bizim bu anlayışa bir eleştirimiz yoktur.

Biz oportünist "liderlerimize" ulusal burjuvazi konusunda *iki* başka noktada karşı duruyoruz.

Birincisi, "ulusal burjuvazi"-yi, iyi-hoş-devrimci burjuvazi olarak anlıyorsanız, o zaman bu anlayışı açıkça tanımlamak, kapsadığı toplumsal güçleri açıkça göstermek ve sonra da bu belirlemelere tutarlı kalmak zorundasınız. "Ulusal" sıfatıyla burjuvazinin devrimciliğini ya da dış güçlere karşılığını(anti-emperyalistliğini) varsaymanın kesin tarihsel sınırları vardır. Ve bu tarihsel sınırlar içinde yine kesin *sınıfsal* sınırları vardır.

İkincisi, hem "ulusal burjuvazi" deyimini "ilerici-devrimci burjuvazi" anlamına kullanıyorsunuz, hem de Türkiye'de ulusal burjuvazinin varlığından söz ediyorsunuz.

Özellikle de bu ikinci eleştirdiğimiz yön nedeniyle "ulusal burjuvazi" konusundaki tutumunuz, sizleri çok zavallı Menşevikler yapıyor.

Biz bu yazımızda birinci eleştiri üzerinde duracağız.

Şimdi tartışmaya geçelim. Ulusal burjuvaziyi "anti-emperyalist, devrimci burjuvazi" olarak belirlediğimizde şöyle bir tanım yapabiliriz.

"Ulusal burjuvazi" tüm ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getiren ve en ağır darbeyi ülkenin gelişmesi önünde engel oluşturan düşmana indirmeyi amaçlayan burjuvazidir. Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını, istemlerini dile getirir, ulusal hareketin *sözcüsüdür.*

Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren, ulusal hareketin temsilcisi, öncüsü, sözcüsü, toplumsal gelişmeye bağlı olarak zaman içinde değişmiştir. Kapitalizmin yükseliş çağında, feodaliteye, dağınıklığa, yasasızlığa ve zorbalığa karşı savaşırken burjuvazi ilericiydi. Tüm ülkenin gelişmesinin sözcüsü olarak yükselmişti. Çünkü kapitalizm o aşamada toplumun ilerlemesini sağlayan yoldu.

Kapitalizm yeterince güçlenip toplumu egemenliği altına aldıktan sonra gericileşti. Artık burjuvazi, toplumun gerçek çıkarlarının sözcüsü değil, toplumu geri tutan güçtü. Kapitalizmin ve burjuvazinin gericileşmesiyle birlikte, proletarya tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren sözcü olarak yükseldi.

Kapitalizmin ilk geliştiği Avrupa'dan özetlediğimiz bu süreç, daha sonra ve çeşitli ulusal ve uluslararası özellikler altında dünyanın öteki bölgelerinde de yinelendi.

Söylediklerimizden anlaşıldığı gibi, kapitalizmin belli bir gelişme aşamasından sonra burjuvazi ilerici niteliğini yitirir, yani tüm ülkenin çıkarlarını dile getiren bir güç olmaktan çıkar.

"Ulusal burjuvazi"yi böylece tanımladıktan sonra, ulusal burjuvazinin *"kapsamı"* sorununa geçelim.

Ulusal burjuvaziyi "anti-emperyalist, devrimci burjuvazi" olarak belirlediğimiz zaman, bu tanımın *bugün* getirdiği belirli ve *kesin* bir kapsam vardır. Bu kapsamın, bu sınırların dışına çıkılamaz. Oysa oportünistler kendi getirdikleri tanıma bile tutarlı durmuyorlar. Görelim.

Öncelikle temizlenmesi gereken bir çarpıtma *orta katmanlarla ulusal burjuvazinin ilişkisidir.*

Oportünistlerin pek çok yazısında, küçük kapitalistler orta katmanlar içinde, köylülük ise dışında sayılmakta ve de orta katmanlar küçük burjuvazinin dışında birşey olarak ele alınmaktadır.

Orta katmanlar nedir? Orta katmanlar *küçük burjuvazidir.* Başlıca, köylülüğü ve kent emekçilerini içerir.

Orta katmanlar, ekonomik konumları gereği proletarya ile burjuvazi arasında orta bir yerde dururlar. Ne işçidirler, ne burjuvadırlar. Genel olarak işçi çalıştırmazlar, ya da daha doğrusu kazançlarının ana bölümü ücretli emek sömürüsünden gelmez. Bu onları burjuva sınıfının dışına çıkarır. Öte yanda, üretim aracı sahibi olmaları proletaryanın dışına çıkarır.

> Orta katmanlar, yani küçük burjuvazi, tüm geçmiş devrimlerin ve gelecek devrimlerin en temel bir sorunudur. Tüm devrimler gelip küçük burjuvaziyi kazanmakta kilitlenir. Oportünistlerin, devrimin bu en temel bir sorunu üstünde yıllardır hiç durmadıkları halde, sürekli olarak "ulusal burjuvazi" ile uğraşmaları onların menşevikliğinin en güzel kanıtıdır.

Kapitalist toplumun *temel sınıfları* burjuvazi ve proletaryadır. Kapitalist toplumun kaderini bu temel sınıfların karşılıklı ilişkileri, savaşımları belirler. Orta katmanlar, bu iki temel sınıfın dışında *küçük burjuvazi* denilen ara sınıfı oluşturur. Küçük burjuvazi, burjuvanın sermayesi küçük olanı değildir. Küçük burjuvazi, burjuvazi değildir, ayrı bir sınıftır. Aralarında *sınıf çelişkisi* vardır.

Orta katmanlar, yani küçük burjuvazi, tüm geçmiş devrimlerin ve gelecek devrimlerin en temel bir sorunudur. Tüm devrimler gelip küçük burjuvaziyi kazanmakta kilitlenir. Oportünistlerin, devrimin bu en temel bir sorunu üstünde yıllardır hiç durmadıkları halde, sürekli olarak "ulusal burjuvazi" ile uğraşmaları onların menşevikliğinin en güzel kanıtıdır.

İkinci olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, ulusal burjuvazinin *yerli endüstri burjuvazisi* anlamında kullanılmasıdır.

Batı'da kapitalizmin ilk geliştiği dönemde tüm yerli burjuvazi "ulusal burjuvazi" idi. Toplumu ileri götüren sınıftı. O dönemde "ulusal burjuvazi" doğal olarak yerli burjuvaziye, yerli endüstri burjuvazisine eşitti.

Ya da, az gelişmiş ülkelerde, sömürge ve yarı-sömürgelerde, bağımlı ülkelerde kapitalizmin gelişme döneminde yine buna benzer bir durum görülür. Yerli endüstrinin ilk gelişmeye başladığı dönemlerde, egemen sınıflar feodal toprak ağaları ve komprador burjuvazidir. Gelişen yerli endüstri sermayesinin, komprador ve feodallerle çelişkisi o dönemde özellikle keskindir. Yerli endüstri burjuvazisi bir ölçüde birleşik bir toplumsal güç olarak davranabilmiştir. İşte bu dönemde, yine de çok dikkatli biçimde "ulusal burjuvazi"yi yerli endüstri burjuvazisine eşitlemek olabilirdi.

Dikkatli olmak gerekir, çünkü geri kalmış ülkelerde yerli endüstri sermayesi ortaya çıkar çıkmaz ayrışmaya başlamıştır. Bir bölümü komprador burjuvazinin yerini almıştır. Bu süreçle birlikte yerli endüstri burjuvazisine "ulusal burjuva" demek olanağı kalkmıştır.

Dünyanın bugünkü gelişme düzeyinde, hele Türkiye'de "ulusal burjuvazi"yi yerli endüstri burjuvazisi anlamına kullanmak ikinci büyük saçmalıktır. Türkiye'de o yerli burjuvazinin bir bölüğü tekelciliğe yükselmiş, finans-kapital olmuş, emperyalizmle ortaklık içinde ülkemizi sömürmektedir. Ana düşmandır.

Üçüncü olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, *komprador burjuvazi* ile *ulusal burjuvazinin* ilişkisidir.

Komprador burjuvazi tarihsel olarak emperyalizm öncesi dönemin kategorisidir. Metropollerdeki sermayenin, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki basit bir ajanıdır. Dış kapitalist sermaye ile yerli pazarın aracısıdır. Yerli pazarda metropollerin mallarını satar, onlar için hammadde satın alır. Dolayısıyla işlevi dolaşım düzeyindedir.

Kapitalizmin emperyalizme yükselmesiyle, komprador burjuvazi giderek bir kategori olarak yok olmuş, yerini *işbirlikçi burjuvazi* almıştır. İşbirlikçi sermaye, ülkesini emperyalist sermayeyle birlikte sömüren, belli ölçülerde üretken sermayedir. Basit bir ajan, basit bir aracı değildir.

Kapitalist gelişme ilerledikçe işbirlikçi burjuvazi içinden bir kesim tekelciliğe yükselmiştir ki bu kesime *işbirlikçi tekelci burjuvazi* adını veriyoruz.

Oportünistlerin pek çok yazısında, özellikle 1970'lerin başlarındaki yazılarda, Türkiye'de kompradorlardan(!) söz edilmekte, komprador-ulusal burjuvazi ayrımı yapılmaktadır. Daha sonra militanların baskısıyla komprador sözcüğünü kullanmaz oldular. Oysa anlayışları değişmedi. "Ulusal burjuvazi"yi devrimci bir güç olarak görmeleri, bu anlayışın içi dışına çevrilmiş biçimidir. Çünkü ancak kompradorluğun hüküm sürdüğü bir Türkiye'de "ulusal burjuvazi" devrimci olabilir.

Ulusal-komprador burjuvazi ayrımı, yerli endüstri sermayesinin yeni gelişmeye başladığı dönemlerde yapılabilir. Ve bu, yerli endustri sermayesi (ulusal burjuvazi) ile ticaret sermayesi (komprador burjuvazi) ayrımı anlamına gelir. Bu dönemde, ticaret sermayesi, yerli endüstri sermayesinden *bağımsız* ve hatta onu *güden* bir güçtür.

Yerli endüstrinin güçlenmesi, iç pazarın bütünlenmesi, yani kapitalizmin ilerlemesiyle artık endüstri sermayesinden bağımsız bir ticaret sermayesinden söz edilemez. Artık ticaret sermayesi, endüstri sermayesinin *güdümündedir.* Doğaldır ki, bu dönemle birlikte ticaret burjuvazisi komprador, yerli endüstri burjuvazisi "ulusal" olarak değerlendirilemez. Artık endüstri sermayesinden bağımsız bir ticaret sermayesi yoktur ve komprador kategorisi kalkmıştır.

Buraya dek söylediklerimizden "ulusal burjuvazi"nin boyutları ortaya çıkıyor. "ulusal burjuvazi", "yerli endüstri" burjuvazisinin tümü değildir. Geriye ne kalıyor? Endüstri, tarım, ticaret alanında iş gören *küçük ve orta kapitalistler,* yani, *tekeldışı burjuvazi.*

Görüldüğü gibi, oportünistler "ulusal burjuvazi" kavramını tekeldışı burjuvazi için kullanıyorlar. Ya da başka bir deyişle, kendi kendileriyle tutarlı olabilmeleri için böyle kullanmaları zorunludur. "Ulusal burjuvazi"-nin kapsamını küçük ve orta kapitalistler olarak belirleyince, hemen ortaya çıkıyor ki, oportünistler "ulusal burjuvazi" kavramını *liberal burjuvazi* kavramı yerine kullanmaktadırlar. Çünkü "liberal burjuvazi" kavramının temsil ettiği toplumsal güç, kapitalizmin gelişmesinden bu yana orta burjuvazi (küçük ve orta kapitalistler)dir. Liberal burjuva kavramının aynı toplumsal güçleri temsil ettiğini Lenin'in burjuva liberal Kadet Partisi'ni tanımladığı şu sözlerinde görebiliriz:

"Kadet Partisi'nin tüm tarihi ve özellikle son seçimler, bu partinin *sınıf* tabanını kapitalist çiftlikçilerin, orta burjuvazinin ve burjuva aydınlarının oluşturduğunu açıkça göstermiştir.

"(...)

"Kadetler liberal burjuvazinin partisidir." (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* Ingilizce basım, c.12, s.179-180)

Bizim yıllardır "ulusal burjuvazi" deyiminden kaçınmamızın, onun yerine ısrarla liberal burjuvazi dememizin anlamı da buradadır.

Böylece, bir yanda "ulusal burjuvazi"yi ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getirebilen ve ana saldırıyı, bu gerekliliklerin önünde engel oluşturan ana düşmana yöneltebilecek yetenekte burjuvazi olarak tanımladık. Türkiye'de toplumsal gelişmenin önünde duran ana düşman emperyalizm ve yerli finans-kapitaldir.

Öte yanda "ulusal burjuvazi"-nin olabilecek tek kapsamını tekeldışı burjuvazi olarak belirledik.

Asıl ele alınması gereken sorun Türkiye'nin somutunda bu kapsamın bu tanımı temsil edip edemeyeceğidir. Bir başka deyişle Türkiye'de tekeldışı burjuvaziye "ulusal burjuvazi" denebilir mi? Tekeldışı burjuvazinin, emperyalizm ve yerli tekelci burjuvaziyle belirli türden çelişkileri olduğu, hem teorik hem pratik yönden açıktır. Bu çelişkiler tekeldışı burjuvaziyi anti-emperyalist, anti-tekelci, devrimci bir güç yapmıyor mu?

Konunun bu ikinci yönünü başka bir yazımızda ele alacağız. Önce dünyada "ulusal burjuvazinin" genel gelişimine bakalım.

(Devam edecek)

Gorbaçof'un Sovyet dış siyasetinde Romanya karşı-devriminin hedefi ne idiyse, ekonomide de Abalkin planının hedefi odur

Gorbaçof'un hedefi işte budur

1989 Kasım'ında Moskova'da yapılan ve "ekonomik reform" konusunun görüşüldüğü büyük bir toplantıya önemli bir plan sunan Sovyet başbakan yardımcısı Abalkin'in amacı, bu planı, aralık ayı içinde toplanan ve Onüçüncü Beş Yıllık Plan'ı görüşen Sovyet Halk Temsilcileri Kongresi'nden geçirtmek, böylece *perestroyka*'cılara önemli bir dönemeci daha aldırtmaktı.

"Abalkin planı", Sovyet Kongresi'nde büyük tepkiyle karşılaştı. Bunun üzerine başbakan Rijkof, Abalkin planının çeşitli yönlerinden ödünler veren, çeşitli yönlerini ise koruyan bir hibrid plan sundu. Kongre bunu kabul etti. Ama Abalkin planı, Gorbaçof'un Sovyet ekonomisini götürmeyi hedeflediği sonul yerin kapitalist pazar ekonomisi olduğunu hiç kuşkuya yer bırakmayacak ölçüde açıklıkla ortaya koyuyor.

Yanda yayınladığımız tabloda, 1990-1995 arası dönemde mülkiyet ilişkileri, maliye, pazar ve fiyat, dış yatırımlar gibi 4 temel alanda Abalkin'in öngördüğü değişiklikler, her yıl için yukarıdan aşağıya doğru inilerek incelenebilir.

Abalkin raporu üstüne sempatik bir yazı yayınlayan İngiliz gazetesi *Financial Times* şunları yazıyor:

"Abalkin programının sekiz ana adımı var:

"* Devlet mülkiyetinin özelleştirilmesi.

"* Birleşik bir vergi sistemi yoluyla mali tedavi, bankacılık sistemi yoluyla kredi kaldıracının kullanılması ve para arzının radikal önlemlerle istikrara kavuşturulması.

"* Tüketim sektöründe bir patlama yaratılmasına yönelik aktif bir yapısal politika, ihracatta büyüme ve doğal kaynakların kullanımında israfı azaltma.

"* Devletin koyduğu hedeflerin üstünde gerçekleşecek üretim çıktısının serbest fiyatlarla satılabileceği bir pazarın kademeli olarak yaratılması.

"* Denetim altındaki devlet fiyatları ile serbest fiyatların birbirlerine kademeli olarak yaklaştırılması ve dünya pazarı düzeylerine uyumlulaştırılması.

"* Bir finans pazarının, borsaların ve devlet denetiminde kıymetli kağıt ticaretinin yaratılması.

"* Dış ekonomik ilişkilerin yoğun biçimde geliştirilmesi.

"* Rublede kısmen konvertibiliteye geçebilmek için, açık artırmalar ve düzenli ticaret yoluyla nakit para pazarının geliştirilmesi.

"Abalkin, 'devlet mülkiyetinin tutarlı biçimde özelleştirilmesini' savunuyor. Bu uygulama devlet mülkiyetini, kiralama, anonim şirketler, kooperatifler ve (kişinin kendisinin çalışması temelinde) kişisel mülkiyet gibi biçimlere götürecek.

"Abalkin'in bir pazar (ekonomisinin) yaratılması hakkındaki görüşleri ise şöyle:

" 'Kendi deneyimlerimizin ışığında, ekonomik öznelerin faaliyetlerini ve çıkarlarını eşgüdümleme yöntemi olarak pazar mekanizmasının yerine konabilecek bir alternatif *bulunmadığı* kanısına vardık. Pazar mekanizması aynı zamanda, ekonomik faaliyeti düzenlemenin *en demokratik* biçimidir...'

"Bütün bu sözler, sosyal demokrasi bildirgesi gibidir. Dünyanın ilk komünist devletinin olası geleceği gerçekten bu mu?" (*Financial Times*, 20 Kasım 1989)

Abalkin'in Sovyet ekonomisine ilişkin planları, emperyalizmin en baba gazetelerinden *Financial Times*'ı bile şaşırtmış. Gazete, neredeyse "vallahi, sizden bu kadarını beklemiyordum" deyip, Gorbaçof'un ve Abalkin'in boynuna sarılacak. ABD'nin önde gelen Sovyet uzmanlarından Dr. Hewitt, Abalkin'in önerisinin adını koyuyor:

"Batılı ekonomistlerin bildiği, bir pazar ekonomisinin işletilmesidir. Onlar, böyle bir ekonominin hiç yoktan nasıl varedileceğini (yani sosyalizmden kapitalizme nasıl geri dönüleceğini-*İ.G.*) bilmezler. Burada yapılmasına çalışılan, budur." (*agy*)

Bunu nasıl becermeyi düşündükleri konusunda, yine *Financial Times* gazetesinin, Sovyet Bilimler Akademisi'ne bağlı Dünya Sosyalist Sistemi Enstitüsü'nden A.Migranyan ve I.Kliyamkin adlı iki reformcu "bilim adamı"na dayanarak yazdığı şu yorum ilginçtir:

"Bugün Moskova'nın liberal aydınları, yığınların kapitalizm altında yaşamak istemediğinin, demokrasiyle başedemediğinin ve dolayısıyla onları pazarın (pazar ekonomisinin-*İ.G.*) öncülüğünde, çoğulcu biçimlere zorlayacak bir demir bileğe gereksinim olduğunun farkına varıyorlar." (*Financial Times*, 26 Ocak 1990)

Romanya karşı-devrimi ve Azerbaycan'a yapılan askeri müdahale, bu "demir bileğin"(!) ne menem birşey olduğunun yansıması oluyor. İşçi sınıfının bu gelişmelere karşı, tek bir silahı olabilir: Marksizm-Leninizmle silahlanmış, aktif yığın demokrasisini hedeflemiş gerçek bir devrimci partinin *tunç bileği!*

ABALKİN'İN PLANLADIĞI REFORMLAR

REFORMLARLA İLGİLİ ZAMANLAMA

MÜLKİYET ALANINDA YAPILACAKLAR

1990 1991 1992 1993 1994 1995

- Mülkiyet yasası
- Devlet işletmelerinin (toplam varlığın %25-30'unu oluşturmak üzere) kiralamacılığa devredilmesi
- Anonim şirketlerin toplam varlığın %30-40'ını oluşturması
- Çiftçilerin %50'si için kiralamaya dayalı ve karma çiftlikler
- Zarar eden fabrikaların kapatılması
- Zarar eden firmaların kapatılması

MALİ İYİLEŞME ALANINDA YAPILACAKLAR

1990 1991 1992 1993 1994 1995

- Bütçe açığının GSMH'nin %3-4'üne indirilmesi
- Para arzının denetim altına alınması
- Esnek faiz hadleri
- Finans pazarının oluşturulması
- Devlet yatırımlarında ve savunma harcamalarında kısıntıya gidilmesi
- Borsanın kurulması
- Bankacılık yasası
- Vergi yasası

PAZARDA VE FİYATLARDA YAPILACAK OLANLAR

1990 1991 1992 1993 1994 1995

- Toptan eşya fiyatlarının taleple uyumlulaştırılması
- Perakende eşya fiyatlarının maliyetler ve taleple uyumlulaştırılması
- İşsizlik parası uygulamasının başlatılması
- Anti-tekel yasasının uygulamaya sokulması
- Kontrat fiyatlarında ürünlerin payının %40-60'a ulaşması

DIŞ YATIRIMLAR

1990 1991 1992 1993 1994 1995

- Dış yatırımlar üstündeki sınırlamaların gevşetilmesi, serbest bölgelerin yaratılması
- Gümrük yasası
- Sovyet finans pazarlarının dünya pazarına bütünlenmesi
- Rublenin konvertibilitesinin temellerinin yaratılması

Honecker'i ameliyat masasından kaldırıp hapisaneye attılar

Bu yaptığınız pisliktir!

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin (ASBP) genel sekreteri Erich Honecker, geçtiğimiz yıl ekim ayı içinde Egon Krenz'in başını çektiği bir saray darbesiyle görevinden uzaklaştırılmış, evinde göz hapsine alınmıştı.

Krenz yönetimi, Honecker ve ekibinde yer alanlara karşı yoğun bir karalama kampanyası yapmasına rağmen, kendi açtığı yoldan ilerleyen daha da sağ bir ekip tarafından devrildi. Ardında eski istihbarat şefi, *perestroyka* yanlısı Markus Wolf'un yeraldığı yeni yönetim aralık ayında bir olağanüstü kongre topladı.

Kongreden bir gün önce, temmuz ayında geçirdiği kanser ameliyatından daha kendini toparlayamamış olan Honecker'i yolsuzluk, görevini kötüye kullanma vb. suçlarla tutuklattırdılar, kendisini savunmasına fırsat tanımadan Honecker'i partiden çıkardılar. Honecker hasta yatağında ifade vermek üzere çağrıda bulundu, kimseye veremeyeceği hesabı olmadığını söyledi, dinlemediler bile. Yeniden göz hapsine aldılar.

Ocak başında ülkenin polis şefi Helmut Nettweg, bir aylık araştırmanın sonucunda birşey bulamadıklarını, Honecker'in göz hapsinde tutulması kararını kaldırdı. Bu kez de partinin ona ayırdığı evden atmaya kalktılar. Ateist Honecker'e "git kiliseden yardım iste" diyerek onu aşağılamayı sürdürdüler.

10 Ocak'ta Honecker'e böbrek kanseri teşhisi yapıldı, bir kanser ameliyatı daha geçirdi. Erich Honecker hastanede yatarken, partinin eski yöneticilerine karşı bir suçlama ve tutuklama kampanyası daha başlatıldı. Saray darbesinin mimarı olan Krenz dahil, bütün eski yöneticiler partiden çıkarıldılar.

Ocak ayı sonunda, Honecker hakkında, Nazi zindanlarında 10 yıl yattıktan sonra kuruluşunda harç kardığı ADC'ye ihanet, yolsuzluk ve görevini kötüye kullanma suçlamalarıyla yeni bir soruşturma açıldı. Kendisini tutuklama emri verildi. Honecker hastaneden çıkartılarak 29 Ocak'ta yeniden zindana atıldı. Onu tutuklatan savcı, kanser ameliyatını yapan doktorun, hastanın tıbbi yardıma gereksinim duyduğu ve hastaneden çıkartılmaması yönündeki raporunu dikkate almadı.

Honecker cezaevine götürülürken. Yanında, eşi Margot.

Bu olaydan bir gün sonra, bir Doğu Berlin mahkemesi, Honecker'in cezaevine konulamayacak kadar hasta olduğunu kabul etti ve tutukluluk kararını kaldırdı. Bu olayları yorumlayan başbakan Hans Modrow, bazılarının "intikam duygusuyla karar aldıklarını" itiraf etmek zorunda kaldı.

Cezaevinden çıkan Honecker, bu kez de evsiz kaldığını gördü. Evi elinden alınmıştı. Şimdi Erich ve Margot Honecker, Berlin yakınlarında bir kiliseye ait bir odada kalıyorlar. Soruşturmanın sonucunun ne olacağı henüz belli değil. Honecker'i yeniden içeri alabilirler.

Yaptıkları tek pislik bu değildir

Honecker yoldaşa yapılanlar işçi sınıfı devrimcilerinin midesini kaldıran iğrençliklerdir. Ama pislik, burada bitmiyor.

Aralık ayında yapılan olağanüstü kongrede partinin adı Almanya Sosyalist Birlik Partisi-Demokratik Sosyalizmin Partisi (ASBP-DSP) olarak değiştirilmişti. Bundan sonra, parti MK binasının cephesindeki parti amblemini söktüler. Sosyal demokratlaşmaya uygun görüşleri benimsediler. Ama bunu da yetersiz bulan ve II.Dünya Savaşı'ndan sonra KPD ile birleşen sosyal demokrat partinin (SPD)'nin ayrı bir parti olarak yeniden kurulduğunu gören çok sayıda partili ve yönetici SPD'ye gitti.

Parti yönetimi bu gelişme karşısında daha da sağa yöneldi ve mart ayında yapılacak olağanüstü kongrede partinin adındaki "Sosyalist Birlik Partisi" ifadesini atmayı, "Demokratik Sosyalizmin Partisi" adını benimsemeyi kararlaştırdı.

Bu arada, burjuva akımların en aktif olduğu Leipzig'de ve bazı başka kentlerde Batı Alman faşist partilerinin örgütlenmekte olduğu haberleri gelmeye başladı. Açık Nazi propagandası yapan gençler, Demokratik Almanya'da yabancılara, karaderililere saldırıları yoğunlaştırdılar. Leipzig'deki yeni bir gösteride sosyalizm yanlısı gençler, faşist ve gerici Doğu Almanlarla kapıştılar. Parti üyelerinin baskısıyla Doğu Berlin'de yapılan anti-faşist gösteriye binlerce işçi sınıfı devrimcisi katıldı.

Ama, parti yöneticilerinin izlediği çizgi, getirdikleri bazı öneriler, Demokratik Almanya'da karşı-devrimin hızla ilerlemesine yol açıcı niteliktedir. Bunlardan birisi, Demokratik Alman ekonomi bakanı Krista Luft'un önerisidir. Luft, ADC'nin "serbest pazar ekonomisine" yani kapitalizme geçmesini öneriyor.

Demokratik Almanya bugün, öteki "reformcu" sosyalist ülkeler gibi kaygan zemindedir. Sosyalizmi ilerletmeye yönelik olmayan her karar, her uygulama, nesnel olarak, katıksız burjuva erkine "ilerlemeyi" getiriyor. Asıl büyük pislik de budur.

"Denizde batmayı yeğleriz"

Küba'dan ulaşan en son haberlere göre, yıl başında ülkeye tahıl getirmesi beklenen Sovyet gemileri henüz gelmedi. Sosyalist ülkelere ihraç edilmek üzere hazırlanan limon ve öteki turunçgiller ise, Doğu Alman, Polonya ve Sovyet gemilerinin Küba limanlarına uğramaması nedeniyle çürüyor.

ABD de, Sovyetler'in tutumunu tamamlayıcı uygulamalarda bulunmaktan geri durmuyor. ABD, bir yandan Kolombiya'nın kokain kaçakçıları ile Küba arasında bir bağ bulunduğunu gösterebilmek için yırtınıyor. Bir yandan da, Küba'ya karşı provokasyon üstüne provokasyon yapıyor. Geçenlerde, Küba'nın kiraladığı bir yük gemisinin yolu, bir Amerikan Sahil Muhafaza hücumbotu tarafından kesildi. Kaptanın, hücumbottaki görevlileri arama yapmak üzere gemiye çağırmasına rağmen, Amerikalılar ateş açtılar.

Amerikan ordu birliklerinin Panama'yı basmasından, Romanya'da karşı-devrimin tezgahlanmasından sonra bu yönde gelişmeler olacağı belliydi. Fidel Kastro'nun liderliğindeki Küba Komünist Partisi'nin Doğu'dan ve Batı'dan gelen bu baskılara karşı izlediği çizgi, işçi sınıfı devrimcileri için örnek olmalıdır. Havana'da bugünlerde asılı duran bir pankartta şu sözler yer alıyor:

"Küba, devrim ve sosyalizm bayrağını elinden düşürmektense, denizin içine batmayı yeğler!"

Türkiyeli işçi sınıfı devrimcileri Kübalı yoldaşlarının olağanüstü zor koşullara karşı sürdürdüğü onurlu mücadeleyi selamlıyorlar.

Ya devrim ya ölüm! Lanet olsun ikrarından dönene!

Gorbaçof yönetiminin Azerbaycan'da yaptıkları, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının çiğnenmesidir

Azerbaycan'da yapılan haksızlıktır

Gorbaçof yönetiminin, Ermenistan ve Azerbaycan SSC'leri arasında süregiden kavganın kanlı bir iç savaşa dönüştüğü, Azerbaycan'da erki zor yoluyla devirmeye yönelik girişimler olduğu gerekçesiyle, Azerbaycan'a yaptığı *silahlı baskın*, büyük bir *haksızlıktır*. Aynı zamanda, Gorbaçof çızgisinin karşı-devrimciliğini çeşitli açılardan sergileyen ve yakın zamanlarda ortaya çıkan üç önemli gelişmeden biridir:

Kasım 1989'da yayınlanan Abalkin planı, Gorbaçof'un hedefinin Sovyetler Birliği'ni kapitalizme geri götürmek olduğunu bütün açıklığıyla ve ayrıntısıyla ortaya koydu.

Gorbaçof yönetiminin uluslararası emperyalist güçlerle işbirliği ve işbölümü içinde, Aralık 1989'da tezgahladığı Romanya karşı-devrimi, Gorbaçof'un Sovyetler'i ve öteki sosyalist ülkeleri hangi karşı-devrim girdabına sürüklemekte olduğunun aynası oldu.

Ocak 1990'da patlak veren Azerbaycan olayları, karşı-devrimci Gorbaçof çizgisinin ulusal sorunda, ulusların kendi kaderlerini özgürce tayin etmeleri sorununda *gerçek* düşüncesini açığa çıkartan bir ayıraç oldu. Bu çizginin dilinden eksik etmediği "demokrasi"nin kimler için ve nereye kadar olduğunu gösterdi.

Getirdikleri gerekçe "etnik kavga" ama

Kızılordu'nun Azerbaycan'a silahlı müdahalesinin öncesinde, Ermenistan ve Azerbaycan cumhuriyetleri arasındaki çekişmenin kanlı bir çatışmaya dönüşmüş olması, toplu kırımların gerçekleşmiş olması, her iki halk açısından üzücü, sosyalizmin uzun erimli gelişmesi açısından derin ve olumsuz etkileri olacak olan bir gelişmedir.

Şimdi Ermeni-Azeri çatışması olarak kendini gösteren sorunun derin tarihsel-toplumsal kökleri var. 20.yüzyılın başlarına rasgelen dönemde bölgede ortaya çıkan ulusçuluğun getirdiği ve başta Osmanlılar, Çarlık Rusyası, İran ve bölgeye egemen olma kavgası veren Batılı sömürgeci güçlerin körüklediği yerel savaşlar, milyonlarca insanın can vermesine neden olan soykırımlar var.

Öte yanda, sosyalizmin geri bir toplumsal temelde kurulmuş olmasının, ulusal sorunun çözümü yolunda Lenin'den sonra atılan yanlış adımların, dayatmacı-bürokratik birlik anlayışının, cumhuriyetler arası eşitsiz gelişmenin, son yıllarda giderek yığılan işsizlik gibi büyük sorunların Azerbaycan ve Ermenistan arasında patlak veren kanlı kavgada kuşkusuz rolü oldu.

Ancak, olayların Kızılordu'nun Azerbaycan'ı basmaya varan ölçüde gelişmesinin en büyük sorumluluğu, SBKP yönetimindedir. Biz, burada asıl olarak Kızılordu'nun Azerbaycan'a silahlı baskınının sergilediği iki önemli nokta üzerinde durmak istiyoruz. Bunlar, Gorbaçof yönetiminin "ayrılma hakkı"na ve demokrasiye ilişkin tutumudur.

Ulusların "ayrılmama"(!) hakları vardır(!)

Askeri müdahaleden bir gün önce, 19 Ocak'ta yayınlanan "MK çağrısında" sorunlar özetle şöyle konuluyordu:

"Gösterilerde konuşmacılar Sovyet erkinin zor yoluyla devrilmesi, Azerbaycan'ın ayrılması, kuzey ve güney Azerbaycan'ın tek bir İslami devlette birleşmesi çağrıları yaptılar. Buna katılmayanlar ve güvenlik güçlerinin aileleri misillemeyle tehdit edildiler. Cumhuriyeti terketmeleri engellendi..." ("MK açıklaması", *Soviet News*, 24 Ocak 1990)

Alıntıda "İslami devlet" tehlikesinden sözediliyor. Bu, göz boyamak içindir. Dine, dini kurumlara devlet desteği başta olmak üzere verilen ödünlerin, kurulan dini okulların, papanın "eteğini öpmenin" sorumluluğu Gorbaçof yönetimine aittir. Gorbaçof yönetiminin *asıl* endişesi ise, ne "İslami" devlet, ne de Ermeni ve Azeri toplulukları arasında kan dökülmesi *değil*, "ayrılma" konusudur. Dahası, askeri müdahale, fiili ayrılma söz konusu bile değilken, "ayrılma hakkının kullanılması" Azerbaycan'da resmi devlet organlarında ele alınıp, örneğin bir referanduma gitme kararı *alınmasın diye* yapıldı.

Oysa, silahlı baskına kadar, Azerbaycan Halk Cephesinin (AHC) uzun erimli istemleri, Azerbaycan Cumhuriyeti'ne Sovyet devleti içinde tam özerklik tanınması, İran Azerbaycan'ı ile kısıtlanmayan ilişkiler kurulabilmesi, "Kremlin'in Ermeni-yanlısı tek taraflı yaklaşımına" bir son verilmesi, Nagorno-Karabağ'ın Azerbaycan'ın yönetsel sorumluluğu altında kalması idi.

Bu tutumuyla, Gorbaçof yönetimi, Sovyet Anayasası'nın 72.maddesinde yer alan "ulusların kendi kaderlerini özgürce tayin etme hakkı"nın kullanılmasını engellemeye kararlı olduğunu gösterdi.

Bu, dışişleri bakanı Şevardnadze'nin, askeri müdahaleden bir hafta sonra verdiği demeçte çok açık yansıdı. Şevardnadze, şöyle dedi:

"Bazı tekil cumhuriyetlerin birlikten *ayrılması*, kendi nüfuslarını yalnızca askeri-siyasal ve ekonomik olarak bunaltmakla kalmaz, ama varolan *uluslararası yapıda önemli bir istikrarsızlığa* yol açar. Bunun olması, *hiç kimsenin çıkarına* değildir." ("Eduard Şevardnadze'nin 28 Ocak 1990'da Associated Press'e verdiği röportaj", *Soviet News*, 31 Ocak 1990) (abç)

Şevardnadze, hiç kimsenin hiçbir ulusa bahşetmediği, her ulusun başından sahip olduğu "ayrılma hakkına" karşı "uluslararası istikrarsızlık" şantajı yapıyor. Bunun anlamı, "istikrarsızlık doğmasını istemeyeceğimiz için, sizin ayrılma hakkınızı kullanmanıza izin vermeyeceğiz" demektir.

20 Eylül 1989'da SBKP MK'sında kabul edilen "Günümüz Koşullarında SBKP'nin Ulusal (Sorun) Siyaseti" adlı belgede, "güçlü bir birlik olmadan güçlü cumhuriyetler olamaz" görüşü savunuluyor. Bu doğrudur ama, özgürce ayrılma hakkı olmadan da gönüllü birlik kurulamaz.

Marksizmin ulusal programı şudur:

"Bütün uluslara yalnız genel olarak eşit haklar sağlamak değil, aynı zamanda devlet konusunda da eşit haklar, yani kaderini tayin etme, ayrılma hakkı tanımak... Bütün uluslara tam hak eşitliği, uluslara kaderlerini tayin hakkı, bütün ulusların işçilerinin birliği - Marksizmin, bütün dünya ve Rusya deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program böyledir." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.20, s.453-454)

Azerbaycan'a silahlı müdahale bu görüşün çiğnenmesidir.

Gorbaçof yönetiminin, etnik çatışmaları bahane ederek Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne Kızılordu eliyle yaptığı silahlı baskın, büyük bir haksızlıktır. Ulusların kendi kaderlerini özgürce tayin etme hakkının "kullanılma olasılığına" karşı Gorbaçof yönetiminin gerçek tepkisidir. Aynı zamanda, Gorbaçof yönetiminin, farklı cumhuriyetler için farklı standartlara sahip olduğunun da sergilenmesidir. Daha da önemlisi, bu tutum Rus işçisi başta olmak üzere, hiçbir ulustan işçinin çıkarına değildir.

Litvanya'ya "ayrılma yasası" önerisi, Ermenistan'a "uyarı" ve Azerbaycan'a baskın

Gorbaçof yönetimi Azerbaycan'a yaptığı baskınla, değişik cumhuriyetler için farklı standartlara sahip olduğunu da gösterdi.

Baltık cumhuriyetleri son birkaç yıldır, ulusçuluğun en yoğun biçimiyle fışkırdığı yerler arasındadır. Üstelik, Litvanya, Estonya ve Letonya SSC'lerdeki SBKP örgütleri, ulusçu, "bağımsızlık" yanlısı akımlara destek olmanın da ötesinde kendileri kurup, bu akımların başında yer aldılar. Öyle ki, Litvanya KP, geçtiğimiz aralık ayında SBKP'den ayrıldı. Baltık devletlerinin yüce sovyetleri, SSCB'den ayrılma yönünde ekonomik, siyasal, vb. birçok karar alarak uygulamaya bile soktular. Şimdi kendi ordularını kurmaya hazırlanıyorlar. Ayrılma konusunda karar vermek üzere referanduma gidilmesi için imza topluyorlar.

Ayrılıkçılığın bu denli geliştiği Baltık cumhuriyetlerinde Gorbaçof'un tutumu ne oldu?

Gorbaçof, Litvanya'ya yaptığı en son ziyaret sırasında, onları "ayrılmamaya" ikna etmeye yönelik dil döktü. "Her cumhuriyetin kendilerini gerçekten egemen devletler olarak hissedebilecekleri tam bir federasyon"dan söz etti. "Yumuşak", "ödün veren" konuşmalar kâr etmeyince, bu kez de, anayasada ayrılma hakkı var ama, ayrılmanın hukuksal mekanizmalarını(!) oluşturacak bir yasa yoktu, biz böyle bir tasarı hazırladık dedi.

Litvanyalılar onu "ucuz yalanlar" savurmakla, "sahtekarlıkla" suçladılar. (Bu konuda hiç de haksız olmadıkları Azerbaycan'da görüldü.) Ama, Gorbaçof'un buradaki tutumuyla Azerbaycan'daki tutumunun biçimsel farklılığı bile çok şey anlattı.

Baltık ülkeleri, Gorbaçof'un "ortak yuva" kurmak için can attığı Batı Avrupa'nın dibinde, Batı'ya açılan kapı gibidirler. *Batılıdırlar, Hristiyandırlar.* Üstelik, ABD bu cumhuriyetleri, "tutsak uluslar" olarak niteliyor. Avrupa'nın emperyalist ülkeleri de çok farklı bir yanaşımda değiller. Yani, Baltık "ayrılıkçıları" emperyalizmin güçlü *desteğine* sahiptirler. Gorbaçof'un Baltık ülkelerinde, Azerbaycan'daki gibi tutum almaması için çok neden vardır!

Bu taraflı yaklaşım, Azerbaycan için ileri sürülen birçok "tehlikeli durumun"(!) bugün aynen varolduğu Ermenistan'da daha da açıklık kazanmaktadır.

Ermenistan, Sovyetler Birliği'nde eğitim, kültür düzeyinin en yüksek olduğu cumhuriyetler arasında yer alır. Ancak, Ermeni ulusçuluğu, şövenizmi de aynı ölçüde yüksektir. Bugün Ermenistan'da hegemonya KP'de ya da yüce sovyette değil, cephanelik basan, sokakta devriye gezen ulusçu güçlerin, Ermeni Ulusal Hareketi'nin, Sovyet basınının ifadesiyle "kriminal", "ayrılıkçı", "terörist" gurupların elindedir.

Ama öte yandan, ABD, Fransa, İngiltere gibi emperyalist ülkelerde güçlü Ermeni lobileri bulunmaktadır. Bir askeri müdahalenin emperyalist ülkelerle ilişkilerde yaratacağı sorunlar çok fazladır. Bu, Ermenistan'daki Sovyet birliklerinin neden Azerbaycan'daki tutumu almadığının, alamayacağının bir açıklamasıdır.

Azerbaycan nüfusu, büyük ağırlığıyla Azeri, Şii Müslümandır. Buradaki "ayrılıkçıların" sırtını dayadığı güçlü emperyalist "direk" yoktur ama, sınır komşuları Türkiye ve İran'ın hem Türklük hem de Şiilik gibi etkenlerden dolayı güçlü bir basıncı söz konusudur. Üstelik, Türkiye'de ve özellikle İran'da hatırı sayılır bir Azeri nüfusun yaşıyor olması, Gorbaçof yönetiminin Azerbaycan'daki gelişmelerden "ciddi olarak endişe etmesi"' için yeterli nedendir. Azerbaycan'a yapılan haksızlık böyle bir çerçeve içinde daha doğru anlaşılır.

Gorbaçof'un "demokrasi" sahtekarlığı

Gorbaçof, 20 Ocak'ta yaptığı televizyon konuşmasında, Azerbaycan'a silahlı müdahalenin gerekçelerini sıralarken, "iki cumhuriyetin parti, yerel hükümet ve devlet organlarının gereken sorumluluğu ve düşünceliliği göstermemiş ve ulusçu gurupların basıncı altında ilkeli konumlardan sık sık ödün vermiş, (...) durumu normalleştirme yerine, tam tersine azdırmış, kapışmayı daha da yükseltmiş olmaları"nı, "Azerbaycan'daki aşırı güçlerin eylemlerinin giderek artan ölçüde, açıkça devlet, anayasa ve halk-karşıtı nitelik kazanması, meşru yetkililerin işlevlerini görmelerinin engellenmesi ve çeşitli bölgelerde hükümet yapısının çatlaması"nı, "cumhuriyette erkin zor yoluyla ele geçirilmesi amacının pratikte saklanmamakta oluşu"nu da örnek olarak veriyordu. ("M.Gorbaçof'un 20 Ocak 1990'da televizyondan Sovyet halkına yaptığı konuşma", *Soviet News*, 24 Ocak 1990)

Bu, Ermenistan ve Azerbaycan'da, KP'nin hegemonyayı başka siyasal örgütlere kaptırmış olduğunun itirafıdır.

Öte yandan, Sovyet savunma bakanı Dimitr Yazov, *İzvestiya* gazetesine askeri müdahalenin gerekçelerinden söz ederken, "ordunun eylemleri, erki ellerine geçirmeye *istekli olan* Halk Cephesi'nin örgütsel yapısını parçalamaya yöneliktir" dedi. (*The Times*, 5 Şubat 1990) Bu gerekçe, cumhuriyetler arasında farklı standartların yürürlükte olduğunu gösteriyor.

Bugün, Azerbaycan'da Halk Cephesi'nden Vatan Derneği'ne, KP'den Eşitlik Partisi'ne, Sosyal Demokrat Parti'ye dek çok sayıda siyasal örgüt kurulmuştur. Aynı gelişme Ermenistan'da, bütün öteki cumhuriyetlerde de çoktandır gözlemlenmektedir.

SBKP dışındaki hareket ve örgütler bugün örneğin Baltık cumhuriyetlerinde, hatta bir ölçüde Moldavya'da, erki zora gerek kalmadan, "barışçıl yoldan" ele geçirmiş gibidirler. Bu bölgelerin komünist partileri güçlerini, ancak burjuva-ulusçu akım ve örgütlerin kuyruğuna takılarak koruyabilmektedirler. Bu anlamda, Azerbaycan'da askeri müdahale için sayılan "erki ele geçirmeye istekli olma" gibi nedenler, onlara haydi haydi geçerli sayılmalıdır.

Öte yandan, Azerbaycan'da sosyalist erki zor yoluyla devirmeye kalkan "aşırı güçlerden" söz ediliyor. Kendi sınırları dışında, Romanya'da emperyalistlerle işbirliği ve işbölümü içinde karşı-devrim tezgahlayan Gorbaçof çizgisinin, Azerbaycan'da "karşı-devrimi" silahla ezmesi doğrusu hoş oluyor!

SBKP yönetimi, Marksizm-Leninizmden uzaklaştıkça, yığınları "silahla iknaya" yöneliyor. Bu eğilimin Gorbaçof altında iyice belirginleşmesi elbette raslantı değildir. Kirovabad kent sovyeti yöneticilerinden Asım Mamedof'un şu sözleri düşündürücüdür: "Gorbaçof aydınlık bir gelecek inşa etmekte olduğunu söylüyordu. Böyle bir geleceği halkımızın kanı ve canı üstünde mi inşa edecek?" (*The Times*, 23 Ocak 1990)

Askeri müdahaleye içeriden ve dışarıdan tepkiler

Komsomolskaya Pravda, Afganistan'da çarpışmış iki yüksek rütbeli subayın, Gorbaçof'a ve savunma bakanı Yazov'a olaylardan önce telgraf çekerek, Azerbaycan'da güç kullanılmamasını istediklerini açıkladı. Bu subaylar, askeri müdahalenin, yerel halkla ilişkilerde tam bir kopmaya yol açacağını savunuyorlardı.

Kızılordu'nun Baku'daki eylemleri sırasında, Salyanski kışlasında Gürcü, Yahudi, Özbek ve hatta Rus askerlerinin Azeri er ve yedeksubaylarla birlikte müdahaleye silahla karşı koymaya çalışmış olmaları da Moskova'nın haksızlığının geniş bir çevrede derin tepki yaratmış olduğunun ifadesidir. Bir Azeri kadını da Kızılordu askerlerinin yüzüne tükürüyor ve şunları söylüyor: "Suratınıza tükürüyorum, çünkü, sizlerin de faşistler gibi kendi halkınız üzerine ateş edeceğinizi hiç düşünmemiştim."

Bu yaygın tepki, merkez kademelerinde çeşitli çelişkilere yol açtı. İçişleri bakanı Vadim Bakatin, savunma bakanı Yazov'u yalanlarcasına, cephe (AHC-*İ.G.*) içindeki "sağlıklı unsurlarla" işbirliği yapılabileceğini söyledi. Aynı bakanlığın siyasal bölüm şef yardımcısı general Yevgeni Neçayef, "görüşümce bu örgütlerle diyalog başlatmalıyız" dedi. Neçayef, cepheyi "bireysel teröristler" arasında görmediğini ve hatta şiddet kullanılmasındaki sorumluluğun önemli bir kısmının Sovyet birliklerinde olduğunu söyledi. (*The Times*, 24 Ocak 1990)

Baku'daki Kızılordu komutanları Sovyetler Birliği'ne yönelmiş bir tehdidi bastırmak üzere Azerbaycan'a girdiklerini anlatırlarken, dışişleri bakanı Şevardnadze, Sovyet birliklerinin Halk Cephesi'ni ezmek için değil, Ermeni kırımını durdurmak amacıyla Azerbaycan'a girdiklerini söyledi. (*Soviet News*, 31 Ocak 1990)

Bütün bu açıklamalar, Sovyet yönetiminin müdahaleyi meşrulaştırmada nasıl çelişkili bir tutum içinde olduğunu sergiledi.

Bu arada, ABD başkanı George Bush, "Sovyetler Birliği, bir etnik çatışmayı, bir iç çatışmayı yatıştırmaya çalışıyor" diyerek, askeri müdahaleyi "anlayışla" karşıladığını duyurdu. Beyaz Saray sözcüsü M. Fitzwater, müdahaleden önce ve sonra, "her devletin düzeni sağlama ve kendi yurttaşlarının güvenliğini sağlama hakkını tanıyoruz" biçiminde konuşarak, Gorbaçof'a onay ve destek verdiklerini gösterdi. İngiltere Dışişleri bakanlığı müsteşarı William Waldegrave de, Gorbaçof'a arka çıkanlar arasında yer aldı. Dışişleri bakanı Douglas Hurd, Gorbaçof'un Azerbaycan'daki harekatını desteklediğini ilan etti.

Bu açıklamalar, Gorbaçof'un kimlerin desteğine sahip olduğunu bir kez daha gösterdi. Bu emperyalist çevreler, daha bir ay önce, ülkesindeki karışıklıklara son vermek ve düzeni sağlamak üzere güvenlik güçlerini seferber etmeye çalışan Romanya devlet başkanı Çavuşesku'ya karşı ağızlarından salyalar saçarak saldırıya geçmişlerdi. İşte, emperyalizmin "esnek"(!), çifte standartlarına, emperyalist çıkarlar doğrultusunda ikiyüzlü davranmasına örnek! Gorbaçof'a verdikleri destek de, Çavuşesku'ya yapılan saldırı ve karşı-devrim de, emperyalizmin çıkarlarının nerede yattığını gösteriyor. Emperyalizm, ne zamandan beri sosyalizme, sosyalizmin ilerletilmesine destek olmaktadır?

Marksistlerin tutumunun özeti

Gorbaçof yönetiminin, etnik çatışmaları bahane ederek Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne Kızılordu eliyle yaptığı silahlı baskın, büyük bir haksızlıktır.

Türkiye'de ise, bu olayla birlikte, burjuvazinin ikiyüzlülüğü bir yana, devrimci hareketin Azerbaycan'daki haksızlığa doğru tutum alabilmesi için, oradaki siyasal örgütlerin ilerici mi gerici mi olduğunun araştırılması gerekmiyor. Kendi ülkesinde şimdi ulusların kendi kaderlerini özgürce tayin hakkını kabul eden bir devrimcinin, aynı hakkı başka uluslara, örneğin Azerbaycan'a, Nahçıvan'a tanımaması, ilkesellik olmaz.

Devrimciler, yalnızca teori öyle dediği için değil, aynı zamanda yüreklerinde içten bir tepki duydukları için yeryüzündeki *tüm* haksızlıklara karşı çıkarlar, çıkmalıdırlar. Haksızlıklara içten karşı çıkmasını bilmeyenler, nasıl haklı bir devrim davasının öncüsü olabilirler?

İŞÇİNİN GAZETESİ

15 günlük gazete. Sahibi: Necati Yazıcıoğlu. Sorumlu yazı işleri müdürü: Murat Koçak. Yazışma adresi: Piyerloti Cd. 17/4-B, Çemberlitaş, İstanbul. Tel: 516 8464. Posta kutusu: 644 Sirkeci, İstanbul. Fiyatı: 1000TL. Yıllık abone bedeli: Türkiye: 20.000TL. Avrupa: 15 Sterlin, 45 DM, 150 Frank. Amerika: 30 Dolar. Havalelerin gönderileceği hesap: Şeref Sayman, Yapı ve Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi, İstanbul, 041519-0 nolu hesap. Posta çeki hesap no: 464724. Baskı: Uygun Basın ve Ticaret Ltd. Şti., Mimar Mehmet Ağa Cd. 36, Sultanahmet, İstanbul. Tel: 520 7595. Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı gazetemize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez.